

ABZ Diervoeding

Arkervaat-BramcoZon

Jaarverslag 2015

Jaarverslag 2015

Inhoudsopgave

Bedrijfsprofiel	4
Introductie	4
Missie	4
Visie	4
Kernwaarden	4
Strategie	5
Verslag van de Raad van Commissarissen	6
Voorwoord	6
Corporate Governance	7
Structuurregime	7
Raad van Commissarissen	8
Voor- en ledenvergaderingen	8
Leden	8
Kerncijfers	9
Verslag van de directie	10
Het beste dichtbij	10
Afzetontwikkeling	10
Financieel resultaat	11
Financiële positie	11
Risicomanagement	12
Groepsstructuur en deelnemingen	12
Medewerkers	13
PR & Communicatie	14
Grondstoffenmarkt en mengvoederprijzen	14
Productie & Expeditie	16
Kwaliteit, Arbo en Milieu	17
Duurzaamheid	18
Nutritie & Innovatie	18
Verkoop, marketing en advisering	22
Vooruitzichten	27
Jaarrekening Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A.	29
Geconsolideerde Balans	30
Geconsolideerde Winst- en verliesrekening	32
Geconsolideerd Kasstroomoverzicht	33
Algemene toelichting	34
Toelichting op de geconsolideerde balans	38
Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening	42
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	44
Winstbestemming en aansprakelijkheid	45
Preadvies van de Raad van Commissarissen	45
Personalia	46
Raad van Commissarissen	46
Directie en Management Team	47
Organigram	47
Adressen	48

Bedrijfsprofiel

Introductie

ABZ Diervoeding is een middelgrote producent van diervoeders voor landbouwhuisdieren. ABZ Diervoeding is de handelsnaam van coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. ABZ Diervoeding; een krachtige merknaam die, naast een verwijzing naar de oorsprong van de coöperatie, vooral uitstraalt wat wij doen en waar wij goed in zijn.

Wij zijn toonaangevend op het gebied van diervoeding voor landbouwhuisdieren. Met onze producten en diensten dragen wij bij aan excellente prestaties op de bedrijven van onze leden en afnemers.

De aansturing van de organisatie vindt plaats vanuit kantoren in Nijkerk, Eindhoven en Stroobos. Naast de fabrieken op deze vestigingen, is er een productielocatie in Markelo en hebben wij een gespecialiseerde fabriek voor proefvoeders en voeders voor jonge dieren in Leusden.

Ons werkgebied betreft geheel Nederland. Daarnaast zetten wij op beperkte schaal voeders af in de grensstreek met België en Duitsland.

Missie

Wij willen de nummer één partner zijn voor Nederlandse veehouders op het gebied van diervoeding. Wij willen exact leveren wat zij nodig hebben: de meest geschikte voeders en advies, tegen een zo laag mogelijke kostprijs, resulterend in een maximaal rendement voor hun bedrijf.

Om onze missie uit te dragen, positioneren wij ons met de pay off:

ABZ Diervoeding Het beste dichtbij

Visie

Wij voeren een consistent beleid om onze missie en ambities te realiseren. Onze focus is gericht op de kernactiviteiten:

- het inkopen van grondstoffen;
- het ontwikkelen, produceren en verkopen van diervoeders voor landbouwhuisdieren;
- het hoogwaardig adviseren van de veehouder op voer gerelateerde gebieden.

Wij hanteren korte lijnen en zijn sterk betrokken bij onze leden/afnemers en ketenpartners. Onze vakbekwame en gepassioneerde medewerkers werken aan continue verbeteringen op ons vakgebied en de vertaling daarvan in concrete resultaten op het boerenerf. Samen met de veehouders streven wij, met oog voor een veranderende omgeving, naar een sterke veehouderijsector.

Kernwaarden

Binnen de onderneming staan de onderstaande waarden centraal.

Klantgericht

Wij willen onze veehouders ontzorgen op het gebied van diervoeding. Door persoonlijk contact en een oprechte interesse in wat zich op het erf en in de omgeving van onze ondernemers afspeelt; door aanwezig te zijn in de regio; door het leveren van maatwerk in voeders en advies.

Integer

Wij zijn partner op het boerenerf. Wij zijn sterk betrokken bij de bedrijfsvoering van onze veehouders. Zaken doen wij open en transparant. Wij hanteren een transparante prijsstructuur en betrekken onze leden bij de gang van zaken bij de coöperatie.

Gedreven

Dagelijks opereren wij in het belang van onze veehouders. Hun gedrevenheid inspireert ons. Samen met hen gaan wij voor het behalen van excellente resultaten op het boerenerf. Passie, focus en slagvaardigheid geven ons een voor-sprong in de markt.

Strategie

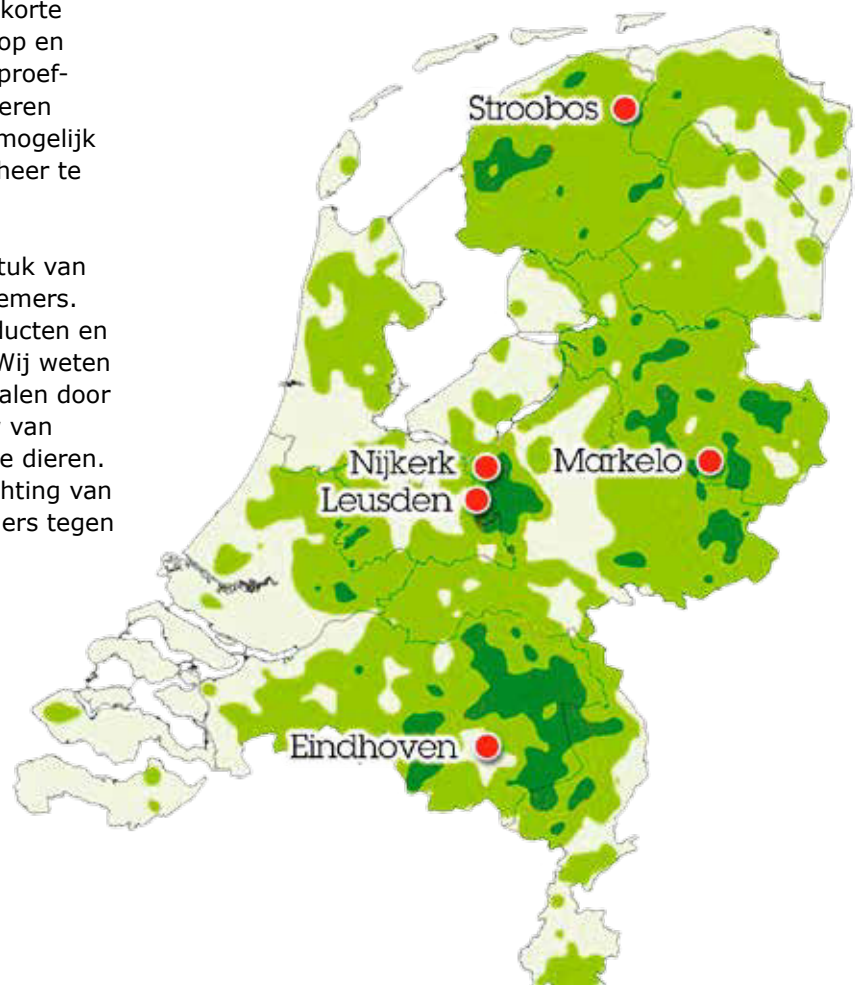
De strategie waarmee wij invulling geven aan onze visie en waarmee wij onze missie willen verwezenlijken bestaat uit een viertal pijlers: **kostprijs, kennis, kwaliteit en groei.**

Een lage kostprijs is van belang om onze leden/afnemers een scherpe voerprijs te kunnen bieden. Hun rendement is wat ons drijft en – in bredere zin – een krachtige, toekomstbestendige veehouderijsector. Bewust kiezen wij voor een platte, slagvaardige organisatie met korte lijnen. Onze voeders worden geproduceerd in efficiënte fabrieken in de vier regio's in Nederland met de hoogste concentratie dieren. Een groot deel van de grondstoffen wordt over water aangevoerd. De expeditie wordt in eigen beheer uitgevoerd met behulp van een modern wagenpark.

Bij ABZ Diervoeding vertalen wij kennis in gedegen advies om zo het (coöperatief) rendement te vergroten. Hierbij is de feedback van onze klanten van groot belang. Met een team van specialisten per sector bedienen wij de sectoren waarin wij actief zijn: pluimvee-, varkens- en rundveehouderij. Elk team wordt ondersteund door eigen nutritionisten, waardoor er korte lijnen zijn met nutritie, productie, inkoop en kwaliteit. De fabriek in Leusden, waar proefvoeders en specialiteiten voor jonge dieren worden geproduceerd, maakt het ons mogelijk onderzoek en ontwikkeling in eigen beheer te realiseren.

ABZ Diervoeding fungeert als verlengstuk van de ondernemingen van haar leden/afnemers. De kwaliteit van onze organisatie, producten en diensten is daarom van groot belang. Wij weten met onze voeders topprestaties te behalen door de keuze van grondstoffen, de opbouw van receptuur en de aandacht voor gezonde dieren. Dankzij de efficiënte en effectieve inrichting van onze organisatie kunnen wij onze voeders tegen de laagst mogelijke kostprijs afzetten.

Wij zijn ons bewust van de veranderende omgeving, de consolidatie in de veehouderij en diervoederindustrie en de kansen en mogelijkheden die dit met zich meebrengt. Wij willen doorgroeien op een gezonde manier. Niet om de grootste te zijn, maar om de beste te blijven. Door te groeien kunnen wij kosten blijven beheersen en verder professionaliseren. Wij willen actief zijn en blijven in alle dier- en deelsectoren. Hiermee geven wij invulling aan onze coöperatieve basis en spreiden wij risico's. Door in verschillende regio's actief en aanwezig te zijn, blijven wij betrokken en dichtbij onze leden/afnemers.

Verslag van de Raad van Commissarissen

Voorwoord

Geachte leden,

Na de algemene ledenvergadering van 2015 is binnen de vernieuwde samenstelling van de Raad van Commissarissen de rolverdeling vastgesteld. Niels Katier is bereid gevonden om de rol van secretaris op zich te nemen. Een belangrijke rol die de laatste jaren kundig ingevuld werd door Dirk Lagerweij, die in het voorjaar 2015 aftredend was en niet meer herkiesbaar.

De tweede verandering betrof de wisseling in rol tussen Harrie Veltkamp en ondergetekende als voorzitter, respectievelijk algemeen plaatsvervanger. Harrie Veltkamp heeft gedurende een reeks van jaren het bestuur en na de bestuurlijke vernieuwing de Raad van Commissarissen van de voormalige coöperatie Arkervaart-Twente geleid. Deze rol continueerde hij na de fusie. Harrie, die met zijn rustige, maar doelbewuste stijl van leiding geven, een stevig boegbeeld vormde en vormt voor onze coöperatie. Op de algemene ledenvergadering in maart zal hij aftreden als commissaris. Wij zijn blij dat Harrie in zijn laatste jaar, nog beschikbaar was voor onze coöperatie.

Naast de reguliere vergaderingen werd gedurende het kalenderjaar 2015 een heidesessie voor de Raad van Commissarissen georganiseerd met externe ondersteuning. Deze sessie werd georganiseerd teneinde de commissarissen te focussen op het belang van de leden van ABZ Diervoeding.

Naast de reguliere taken kende het jaar 2015 voor de commissarissen een aantal specifieke punten van aandacht. Zo is uitgebreid gesproken over de meerjaren investeringsagenda in relatie tot de verwachte hoeveelheid af te zetten tonnen mengvoeders. Goede productiefaciliteiten zijn van belang voor de continuïteit van de coöperatie en de kostprijs van de voeders.

Een punt van zorg vormt het aantal veehouders, leden van de coöperatie, dat ten gevolge van slechte marktomstandigheden moeite heeft aan haar financiële verplichtingen jegens de coöperatie te voldoen. Het debiteurenbeleid

is iets dat door de commissarissen op de voet wordt gevolgd.

Daarnaast vormde de strategische heroriëntatie van de drie Welkoop winkels een punt van aandacht waaraan door de commissarissen tezamen met de directie veel tijd werd besteed. Terugkijkend kunnen we vaststellen dat dit proces niet zonder pijn is verlopen, maar wel de best mogelijke uitkomst kent. Twee van de drie winkels blijven geopend met grotendeels dezelfde personele bezetting, waarbij de exploitatie is overgedragen aan de nieuwe eigenaar.

Een ander punt is de verdere integratie van Sikma Veevoeders in de coöperatie ABZ Diervoeding. Dit geldt niet alleen voor het juridisch en organisatorisch aspect, maar biedt voor afnemers van Sikma ook de mogelijkheid toe te treden tot het lidmaatschap van de coöperatie. Hier werd in 2015 al goed gehoor aan gegeven door onze afnemers in Noord-Nederland.

Medio 2015 is binnen de Raad van Commissarissen een tijdelijke werkgroep opgericht. Deze werkgroep is een onderzoek gestart naar de mogelijkheid van het instellen van een ledenraad binnen de coöperatie.

Naar aanleiding hiervan is besloten begin 2016 een viertal regionale ledenbijeenkomsten te organiseren om de eerste conclusies met de leden te delen en de leden hierover te raadplegen.

Aanleiding voor het onderzoek is dat wij niet langer voldoen aan de voorwaarden voor ledenrepresentatie in relatie tot de governance van onze coöperatie, verwoord in de 'Code voor Goed Ondernemerschap' zoals opgesteld door de Nationaal Coöperatieve Raad (NCR). De aanwijzingen die door onze leden zijn aangegeven in de regionale bijeenkomsten zijn in het voorstel voor het instellen van een ledenraad verwerkt. In de algemene ledenvergadering van maart 2016 zal aan de leden voorgesteld worden om in te stemmen met het instellen van een ledenraad.

Namens de Raad van Commissarissen,
Rens van Dobbenburgh, voorzitter

Corporate Governance

Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. is een coöperatie van leden-ondernemers. Voor de bestuurlijke inrichting is gekozen voor het Raad van Commissarissenmodel.

De leden van de coöperatie houden toezicht op de directie en de algemene gang van zaken binnen de coöperatie door middel van een Raad van Commissarissen. Tevens functioneert de Raad van Commissarissen als een adviesorgaan voor de directie. De Raad van Commissarissen bestaat uit acht leden. Zeven commissarissen zijn lid en afnemer van de coöperatie, daarnaast is er één externe commissaris. De commissarissen worden door de Algemene Ledenvergadering gekozen. De Algemene Ledenvergadering is het hoogste orgaan van de coöperatie.

Binnen de Raad van Commissarissen zijn een auditcommissie, een remuneratiecommissie en een selectie- en benoemingscommissie ingesteld. Tenminste eenmaal per jaar bespreekt het college, zonder aanwezigheid van de directie, het functioneren van de Raad van Commissarissen en de directie en dat van de individuele commissarissen en directeur.

De directie wordt benoemd door de Raad van Commissarissen en vormt het bestuur van de coöperatie.

Op onze website zijn de statuten, het commissarissenreglement en de profielschets voor de Raad van Commissarissen beschikbaar.

De corporate governance structuur is ingericht zoals vastgelegd in de NCR-Code voor coöperatief ondernemerschap, voor zover de bepalingen daarin als relevant voor de coöperatie worden beschouwd en een meerwaarde voor de coöperatie als geheel geven. De directie en de Raad van Commissarissen zijn hier gezamenlijk verantwoordelijk voor.

Structuurregime

Wanneer een coöperatie over een vermogen beschikt van meer dan € 16 miljoen, een ondernemingsraad heeft ingesteld en meer dan 100 medewerkers in Nederland in dienst heeft, valt zij na een termijn van drie jaar onder het structuurregime. Vanwege de geldende driejaars-termijn zal in de algemene ledenvergadering van maart 2016 de leden gevraagd worden in te stemmen met de statutaire aanpassingen

die benodigd zijn om te voldoen aan de structuurregeling. Dit regime is bedoeld om het machtsevenwicht tussen arbeid en kapitaal te regelen, waaraan vooral de instelling van een Raad van Commissarissen moet bijdragen. Aangezien wij als coöperatie dit orgaan reeds hebben ingesteld, zal de invoering van de structuurregeling geen verstrekende gevolgen hebben.

Raad van Commissarissen

In 2015 kwamen de Raad van Commissarissen en directie 11 keer bijeen. De vergaderingen van de Raad van Commissarissen verliepen constructief. In de vergaderingen werden het beleidsplan, de jaarlijkse begroting en investeringsvoorstellen bekrachtigd. Daarnaast zijn de strategie en de voornaamste risico's verbonden aan de onderneming besproken.

In het najaar zijn de commissarissen en directie twee dagen bijeen geweest voor strategisch overleg. In dit overleg zijn de onderwerpen stip op de horizon, corporate governance en financiering van de coöperatie aan de orde geweest.

De auditcommissie kwam in het verslagjaar drie keer bijeen. Twee van deze vergaderingen zijn bijgewoond door de accountant. De belangrijkste onderwerpen waren de financiële resultaten van de coöperatie, de benoeming van de accountant voor controle van de jaarrekening, het debiteurenbeleid en de risicobeheersing binnen de coöperatie.

De remuneratiecommissie kwam één keer bijeen. Belangrijkste onderwerp was de bezoldiging van de directie.

De selectie- en benoemingscommissie kwam één keer bijeen. Belangrijkste onderwerp was de verkiezing binnen de Raad van Commissarissen conform het geldende rooster van aftreden. Hierbij zijn de uitgangspunten zoals vastgelegd in de profielschets voor de Raad van Commissarissen gehanteerd als leidraad.

Voor- en ledenvergaderingen

Op 23, 24 en 25 maart werden de reguliere voor- en ledenvergaderingen in Markelo, Oirschot en Nijkerk gehouden. De vergaderingen werden bijgewoond door ongeveer 185 leden. Een toelichting werd gegeven op de jaarrekeningen over het boekjaar 2014. De jaarrekening en resultaatbestemming werden vastgesteld. De leden verleenden

volgens preadvies van de Raad van Commissarissen decharge aan het bestuur over het gevoerde beleid en aan de Raad van Commissarissen voor het gehouden toezicht.

De commissaris O.A. van Dobbenburgh uit Middelbeers was aftredend en herkiesbaar. De heer Van Dobbenburgh werd bij acclamatie herbenoemd.

De commissarissen A.J.C. van den Hengel uit Bunschoten en D.J. Lagerweij uit Epe waren aftredend en niet herkiesbaar. Voor beide commissarissen werd één nieuwe kandidaat gesteld, waardoor de Raad van Commissarissen werd teruggebracht naar acht personen. Kandidaat werd gesteld de heer A. Visch uit 't Harde. De leden gingen bij acclamatie akkoord met zijn benoeming.

Leden

Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. is een onderneming van leden-ondernemers. Leden die geen onderneming meer exploiteren worden naar verloop van tijd uitgeschreven. In 2015 hielden we een uittekenactie waarbij er ongeveer 200 leden (extra) werden uitgeschreven. We mochten in 2015 87 nieuwe leden verwelkomen. Daarnaast zijn er per 4 januari 2016 140 klanten van Sikma Veevoeders ingeschreven. Per 4 januari 2016 waren er 1.397 leden geregistreerd.

Kerncijfers

Afzet in tonnen	2015*¹	2014*²	2013	2012*³	2011
Pluimveevoeders	226.678	239.907	229.370	250.498	241.397
Varkensvoeders	145.447	165.937	178.348	182.234	185.968
Rundveevoeders	192.452	168.682	113.686	108.627	97.484
Diverse voeders	280	256	108	113	150
Proefvoeders	1.162	1.095	977	826	1.209
Ecologische voeders	8.034	7.469	9.493	8.674	4.359
Totaal mengvoeders	574.053	583.346	531.982	550.972	530.567
Productie derden	14.347	4.528	4.759	4.623	4.089
Grondstoffen	68.797	56.899	34.718	30.989	23.536
Ruwvoeders	5.885	7.228	450	323	388
Overige	4.235	2.665	2.417	2.317	2.237
Totaal diervoeders	667.317	654.666	574.326	589.224	560.817
Meststoffen	14.062	14.615	6.772	6.529	6.658
Zaaizaden	113	44	41	44	38
Omzet in euro's (x € 1.000)	2015	2014	2013	2012	2011
Diervoeders	177.569	181.505	183.412	179.478	156.904
Levende have	8.887	5.682	6.148	5.073	6.340
Winkelartikelen	2.024	2.093	2.189	2.101	2.080
Meststoffen	4.051	4.202	1.933	2.007	1.870
Zaaizaad	323	363	400	369	322
Diverse artikelen	198	201	240	272	290
Totaal omzet in euro's	193.052	194.046	194.322	189.300	167.806
Leden en medewerkers	2015	2014	2013	2012	2011
Aantal leden* ⁴	1.397	1.395	1.370	1.282	1.219
Aantal medewerkers (FTE)	164	160	146	148	147
Financiering (x € 1.000)	2015	2014	2013	2012	2011
Balanstotaal in euro's	59.605	61.252	57.886	56.703	54.122
Eigen vermogen	46.579	45.815	45.127	43.956	43.651
Solvabiliteit (in procenten) * ⁵	78	75	78	78	81
Resultaat en rentabiliteit	2015	2014	2013	2012	2011
Resultaat (x € 1.000) * ⁶	1.131	2.403	2.124	1.394	1.221
Resultaat / omzet	0,59	1,24	1,09	0,74	0,73
Resultaat / eigen vermogen	2,43	5,25	4,71	3,17	2,80

*1 = 53 weken

*2 Vanaf 1 januari 2014 worden de cijfers van Sikma Veevoeders B.V. in de vergelijkende cijfers meegenomen.

*3 De vergelijkende cijfers zijn samengesteld uit de jaarrekeningen 2011 en 2012 van de voormalige coöperaties Arkervaart-Twente U.A. en Brameco-Z.O.N. U.A.

*4 Inclusief voormalige afnemers van Sikma die ingetekend hebben m.i.v. 04-01-16.

*5 Eigen vermogen in procenten van het balanstotaal.

*6 Uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen en restitutie.

Verslag van de directie

Het beste dichtbij

In 2015 hebben wij verder gebouwd aan wat wij in onze pay off hebben vastgelegd; ABZ Diervoeding, het beste dichtbij. Wij willen de beste blijven in diervoeding én dichtbij onze leden/afnemers staan.

Wij hebben er naar toe gewerkt dat vanaf 1 januari 2016 de drie Front Offices in de regio (Nijkerk, Eindhoven en Stroobos) vanuit dezelfde systemen en werkwijzen de services naar onze leden/afnemers verlenen.

Tevens werd er stevig verder geïnvesteerd in de fabrieken om in alle regio's een volledig en uniform assortiment diervoeders voor rundvee, varkens en pluimvee te kunnen aanbieden. Tenslotte ging er veel aandacht naar uit om de advisering richting onze veehouders te uniformeren, te professionaliseren en kennis en ervaring te delen over de verschillende regio's.

Bouwen aan ABZ Diervoeding onder dynamische, uitdagende marktomstandigheden. Bouwen betekent keuzes maken en focus houden. ABZ Diervoeding staat bekend om haar sterke focus op (dier)voeding en (leden)veehouders. In 2015 versterkten wij onze focus. Processen werden vereenvoudigd en geharmoniseerd, assortimenten samengevoegd en voor onze enige niet kernactiviteit (winkels) werd gezocht naar een oplossing.

We mogen eind 2015 concluderen dat er vanuit drie regionale bedrijven één landelijke aanbieder is ontstaan, die het fundament én het huis stevig op orde heeft.

2015 was een relatief rustig jaar voor de grondstoffenmarkt. Echter, de opbrengstprijzen voor onze varkens- en melkveehouders bleven sterk achter. Voor de varkenshouderij is deze situatie al meerdere jaren op rij het geval. In sommige gevallen resulteert dit in gebrek aan liquiditeit, met alle gevolgen van dien.

De aanhoudende lage marges geven kansen voor ABZ Diervoeding. Onze zakelijke instelling en sterke focus bieden aanknopingspunten voor ondernemers om het resultaat op het boerenerf te verbeteren. Hierdoor hebben wij in 2015 weer nieuwe leden/afnemers mogen verwelkomen die vertrouwen hebben in onze aanpak.

Afzetontwikkeling

In 2015 zagen wij een lichte daling van het mengvoedervolume. Een tendens die wij al een aantal jaren op rij in de Nederlandse mengvoedermarkt zien. De oorzaken van deze landelijke trend zijn onder andere een betere voerefficiëncy en een verschuiving van volledige mengvoeders naar kernvoeders en losse grondstoffen.

De verschillen binnen de sectoren waren in 2015 groot. De pluimveevoerafzet daalde licht naar het niveau waar wij ook in 2013 op stonden.

De trend naar de inzet van losse grondstoffen naast kernvoeders gaat gestaag door. Deze ontwikkeling is door ons vroegtijdig opgepakt. Dit is terug te zien in de ontwikkeling van de afzet van pluimveevoeders en in de afzet van enkelvoudige grondstoffen.

De rundveevoerafzet nam een grote vlucht binnen ABZ Diervoeding. In alle regio's waar wij actief zijn, zagen wij een positieve klantenbalans en een grotere afname mengvoeders per bedrijf. Dit resulteert in hoge afzetcijfers mengvoeders en daarmee een ruime productie van melk in Nederland. Een trend die ook landelijk is waar te nemen, maar binnen ABZ Diervoeding een extra dikke plus had.

De varkensvoerafzet daalde voor het derde jaar op rij fors. Ten gevolge van de meerjarige lage opbrengstprijzen hebben verschillende leden/afnemers hun bedrijf beëindigd. Daarnaast hebben een aantal ontwikkelingen in de varkenshouderij, zoals het houden van beren en het voeren van enkelvoudige grondstoffen, een negatief effect op de mengvoederafzet gehad.

De afzet in biologische voeders nam weer toe in het afgelopen jaar. 2014 en 2015 kunnen als twee overgangsjaren gezien worden. In deze periode werd de productie verplaatst van Rouveen naar Hoogstede (DId).

De productie voor derden steeg met ongeveer 10.000 ton. Wij mochten dit volume extra produceren voor onze collega Booijsink. De fabriek in Luttenberg werd eind juni getroffen door brand.

De totale afzet in mengvoeders daalde met 1,5 procent. De afzet grondstoffen steeg met

20 procent. De totale gerealiseerde afzet diervoerders (mengvoerders + productie derden + grondstoffen) bedroeg ruim 665.000 ton.

Een gedetailleerde weergave van de afzetcijfers kunt u lezen in het overzicht met de kerncijfers op pagina 9.

Nieuwe afzet vergaren op een gezonde manier heeft een hoge prioriteit. We zijn onze leden erkentelijk voor de trouwe afname van en steun aan onze coöperatie.

Financieel resultaat

Continuïteit van de coöperatie en rendement voor de leden vormen dé basis van onze onderneming. Een goede solvabiliteit en een positief bedrijfsresultaat zijn hiervoor noodzakelijk. Het financieel resultaat over 2015 bij ABZ Diervoeding was beperkt.

Er is door de bestuurscolleges bewust voor gekozen om in 2015 wederom een scherpe koers te varen. Relatief lage opbrengstprijzen in met name de varkens- en melkveehouderij gaven hiertoe aanleiding. De coöperatie heeft in 2015 verliezen moeten nemen voor de sluiting c.q. overname van de exploitatie van de winkels en voor het verhoogde risico van oninbare voordeelingen.

Het rendement van de coöperatie ligt niet alleen in financieel opzicht, maar vooral in het verkrijgen van nieuwe leden/afnemers. Door het aantrekken van nieuwe, gezonde omzet is kostenbeheersing naar de toekomst mogelijk. Een positief bedrijfsresultaat en voldoende liquiditeit zijn en blijven noodzaak voor diepte-investeringen in de toekomst. Het gehele resultaat over 2015 wordt toegevoegd aan de statutaire reserves.

Financiële positie

Tegenvallende marges in de Nederlandse veehouderij, stevige investeringen op de veehouderijbedrijven om zich klaar te maken voor de toekomst en een veranderende houding van de banken geven veel druk op de liquiditeitsposities bij onze leden/afnemers. De voercoöperatie Arkervaart-BramecoZon ziet dit terug in het betalingsgedrag van haar leden/afnemers. Leverancierskrediet is voor ondernemers geen structurele oplossing voor liquiditeitstekorten. Een goede financiële- en liquiditeitsplanning op het veehouderijbedrijf is een vereiste om boer te zijn en boer te blijven. ABZ Diervoeding voert een terughoudend beleid ten aanzien van het verstrekken van leverancierskrediet. Veranderende markten resulteren in een verzakelijking van de verhouding tussen leverancier en afnemer – coöperatie en lid.

De investeringen in machines, installaties en vervoersmiddelen lagen in 2015 fors boven het gemiddelde afschrijvingsniveau. Investerings in de mengvoederindustrie gaan vaak met grotere projecten ineens, waardoor de verdeling per jaar niet altijd evenredig is. Ook voor de komende jaren staan er forse investeringen in onze fabrieken gepland.

De financiële positie van de coöperatie is gezond. Zoals blijkt uit de kerncijfers beschikt ABZ Diervoeding over voldoende middelen om aan haar lopende en verwachte betalingsverplichtingen te kunnen voldoen. In afwachting van beoogde diepte-investeringen heeft de coöperatie er bewust voor gekozen de liquide middelen zo veilig mogelijk te beheren, door deze te stallen op spaarrekeningen en deposito's bij door de Nederlandse Bank erkende systeembanken.

Risicomanagement

De coöperatie onderkent een vijftal belangrijke risico's.

Een belangrijk risico is het aankopen en ontvangen van grondstoffen die gecontamineerd zijn met ongewenste stoffen. Deelname aan het kwaliteitsprogramma SecureFeed, strenge product- en leveranciersselectie en goede ingangscntrole beheersen dit risico. Goede kennis, monitoring en het delen van informatie zijn essentieel om kwaliteitsborgingsprogramma's goed te laten functioneren. Wellicht is het nog het allerbelangrijkst dat een ieder die werkzaam is in de voedselketen de juiste mindset heeft om iedere dag veilig voedsel zonder enig risico te produceren.

Een tweede risico is de volatiliteit van grondstofmarkten. Prijschommelingen vanuit inkoop grondstoffen altijd kunnen doorberekenen in de mengvoederprijzen is geen vanzelfsprekendheid. Ons ERP-systeem (Enterprise Resource Planning) is ingericht om prijseffecten goed te kunnen monitoren. Een deel van het eigen vermogen is bestemd als bestemmingsreserve voor uitzonderlijke prijs- en marktrisico's.

Een derde risico is het zogenaamde kredietrisico. Dit risico kan zich voordoen als contractpartijen van onze coöperatie, zoals leveranciers of afnemers, hun contractuele verplichtingen niet nakomen. Zorgvuldigheid bij het aangaan van nieuwe relaties bij zowel de aankoop als verkoop is hierbij van belang. Vanuit het senior management wordt hier voortdurend op gecoacht. Het kredietrisico bij bestaande contractpartijen heeft in 2015 veel aandacht gehad.

Als vierde benoemen we als risico de gevolgen die dierziektes en de gekozen aanpak van de bestrijding kunnen hebben voor het volume mengvoerders wat wij jaarlijks kunnen afzetten naar onze leden/afnemers. Dit externe risico wordt beperkt doordat we de beschikking hebben over meerdere locaties, waarbij er een uniformiteit is in wagenpark, belading en productietechnieken. Daarnaast zijn er goede afspraken met collega-mengvoederproducenten. Tevens is het van belang te noemen dat er een goede spreiding is van de afzet over de verschillende sectoren en regio's binnen onze coöperatie.

Tenslotte benoemen we het risico van brand in één van onze productiebedrijven. Bovengenoemde mogelijkheden voor productie-uitwisseling zijn ook hiervoor geregeld. Daarnaast zijn de drie grootste locaties, Nijkerk, Eindhoven en Markelo, uitgerust met branddetectie en -beveiligingssystemen. Alle fabrieken voldoen aan de vereiste ATEX-normen ter preventie van stofexplosies. Periodiek worden de preventieve voorzieningen ter voorkoming van brand getoetst door experts namens onze verzekeraars.

Groepsstructuur en deelnemingen

De juridische structuur van ABZ Diervoeding bestaat uit een groep, waarvan Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. het groepshoofd is. Daarnaast zijn er twee groepsmaatschappijen, waarin Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. een 100%-belang heeft; Welkoop Midden-Brabant B.V. en Sikma Veevoerders B.V. Tevens participeert de coöperatie in de niet tot de groep behorende vennootschap Schothorst Feed Research B.V. te Lelystad (3,70%-belang).

In de deelneming Welkoop Midden-Brabant B.V. is de exploitatie ondergebracht van drie Welkoop winkels, die gevestigd zijn in Moergestel, Middelbeers en Udenhout. De exploitatie van de winkels is de laatste vijf jaar verlieslatend geweest. Om die reden is het besluit genomen de winkelactiviteit af te stoten. De winkel in Moergestel is per 14 november 2015 gesloten. Eén van de winkelmedewerkers hebben we kunnen herplaatsen binnen de coöperatie. Van drie winkelmedewerkers is de arbeidsovereenkomst beëindigd. De exploitatie van de winkels in Udenhout en Middelbeers wordt naar verwachting per 1 februari 2016 overgenomen door Agrifirm Winkel B.V. De coöperatie blijft eigenaar van de panden en zal deze verhuren aan Agrifirm Winkel B.V. Om de overgang te realiseren zijn afspraken gemaakt met Agrifirm Winkel B.V. en de winkelmedewerkers. Eénmalig zijn daaraan behoorlijke

kosten voor de coöperatie verbonden om deze doorstart mogelijk te maken. De entiteit Welkoop Midden-Brabant B.V. zal naar verwachting in de loop van 2016 geliquideerd worden.

De entiteit Sikma Veevoerders B.V. is in 2015 vooral gebruikt voor de verkoop van voeders naar de klanten in Noord-Nederland. De activa van Sikma Stroobos (o.a. fabriek en terreinen) zijn vanaf 1 januari 2015 reeds opgegaan in de coöperatie. Vanaf 1 januari 2016 worden er vanuit Sikma Veevoerders B.V. geen activiteiten meer uitgevoerd. Alle administratieve diensten aan de leden/afnemers in Noord-Nederland vinden vanaf die datum rechtstreeks vanuit ABZ Diervoeding plaats. Aan de leden zal worden gevraagd om met terugwerkende kracht per 4 januari 2016 Sikma Veevoerders B.V. te laten fuseren met Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A., waardoor de entiteit Sikma Veevoerders B.V. opgaat in de coöperatie.

Bij de overname van Sikma Veevoerders B.V. was een klein minderheidsbelang inbegrepen in Maveecom B.V. Maveecom B.V. is een inkooporganisatie voor grondstoffen. ABZ Diervoeding heeft een eigen afdeling Inkoop & Logistiek. Aangezien er geen gebruik gemaakt wordt van de diensten van Maveecom B.V., zijn de aandelen door Maveecom B.V. teruggekocht. De oorspronkelijke aankoopwaarde van de 14 aandelen is

terugbetaald, verhoogd met een Agio van € 150,= per aandeel.

Onze deelneming Schothorst Feed Research B.V. te Lelystad is een onafhankelijk onderzoeksinstituut voor de diervoederindustrie. SFR ondersteunt ons met kennis over grondstoffen, toevoegingen, nutriëntbehoeften en de relatie tussen voeding en gezondheid. ABZ Diervoeding is 'hofleverancier' bij De Schothorst voor zowel de reguliere voeders als de voeders voor proefdoeleinden.

Medewerkers

Door onze medewerkers is in 2015 goed door- gewerkt. Het werken bij een coöperatie met meerdere fabrieken en kantoren en een landelijke dekking is inmiddels goed ingebed in de organisatie. Daar waar nodig werden nog kleine aanpassingen gedaan om meer structuur in de organisatie te krijgen. De vacatures binnen onze onderneming werden vlot ingevuld.

De ondernemingsraad (OR) vertegenwoordigt de medewerkers van ABZ Diervoeding. Ondernemingsraad en directie hebben in 2015 constructief overleg gevoerd over de personele thema's binnen onze onderneming. Belangrijkste thema was de strategische oriëntatie ten aanzien van de drie Welkoop winkels.

Het aantal medewerkers is op basis van FTE's in 2015 bij ABZ Diervoeding met vier FTE gestegen. Aan onze vacatures in de buitendienst hebben wij een goede invulling kunnen geven. Gemiddeld hadden we hierdoor vier FTE meer in ons verkoopteam. Op de afdeling administratie was één FTE minder nodig. Zowel in de expeditie als productie hebben wij een arbeidskracht die structureel werd ingehuurd een vast dienstverband verstrekt. In de winkels daalde, in aanloop naar het beëindigen van deze activiteit binnen ABZ Diervoeding, het gemiddeld aantal medewerkers met één FTE. Voor 2016 worden geen belangrijke wijzigingen in omvang en samenstelling van het personeelsbestand verwacht.

Onze medewerkers zijn erg betrokken. Dit vertaalt zich onder andere in een veelal langdurig dienstverband. Elk jaar worden onze medewerkers in bijeenkomsten en (werk)overleg geïnformeerd over de ontwikkelingen bij de coöperatie. Regelmatig wordt er gesproken over hoe we samen beter, efficiënter en effectiever de werkzaamheden kunnen verrichten. Voor zover mogelijk en noodzakelijk bezochten medewerkers cursussen en trainingen. Jaarlijks bieden wij een aantal WO-, HBO- en MBO-studenten afstudeer- en stageplaatsen aan. Wij vinden het belangrijk jonge mensen in en om onze organisatie te hebben. Zij moeten de kans krijgen om ervaring op te doen en wij moeten ons door hen laten inspireren.

We zijn dankbaar voor de getoonde inzet van onze medewerkers, ieder op zijn eigen plek.

PR & Communicatie

In 2014 werd onze nieuwe slogan 'Voer voor Vooruitgang' gelanceerd. Een no nonsens slogan, die precies aangeeft waar het bij ABZ Diervoeding om draait. Goed voer en advies, waarmee we onze leden/afnemers vooruit helpen. In 2015 is de slogan 'Voer voor Vooruitgang' verder doorgezet in onze uitingen.

Elke twee maanden werden de leden in 2015 door middel van onze uitgave ABZ Nieuws geïnformeerd. In het ABZ Nieuws werden de leden geïnformeerd over de ontwikkelingen bij de coöperatie en werden ze met sectorgerichte artikelen bijgestaan in hun bedrijfsvoering. Daarnaast werden de leden regelmatig geïnformeerd door middel van mailings over actualiteiten. Het gebruik van onze website en de beschikbare hoeveelheid informatie nam in 2015 weer toe. ABZ Diervoeding adverteerde in 2015 in sectorgerichte bladen ter ondersteuning van

haar naamsbekendheid. In de acquisitie zien wij dat onze naamsbekendheid snel is toegenomen.

In 2015 werden voor de sectoren rundvee, varkens en pluimvee verschillende bijeenkomsten georganiseerd. Voor alle leden was er de gelegenheid om één of meerdere bijeenkomsten bij te wonen. Daarnaast waren wij aanwezig op een aantal open dagen die door onze klanten georganiseerd werden ter gelegenheid van de opening van een nieuwe stal.

Ook onze deelname aan de verschillende agrarische beurzen was weer succesvol. Op de beurzen in Noord-Nederland stonden we zowel met het merk Sikma Veevoerders als ABZ Diervoeding.

Grondstoffenmarkt en mengvoederprijzen

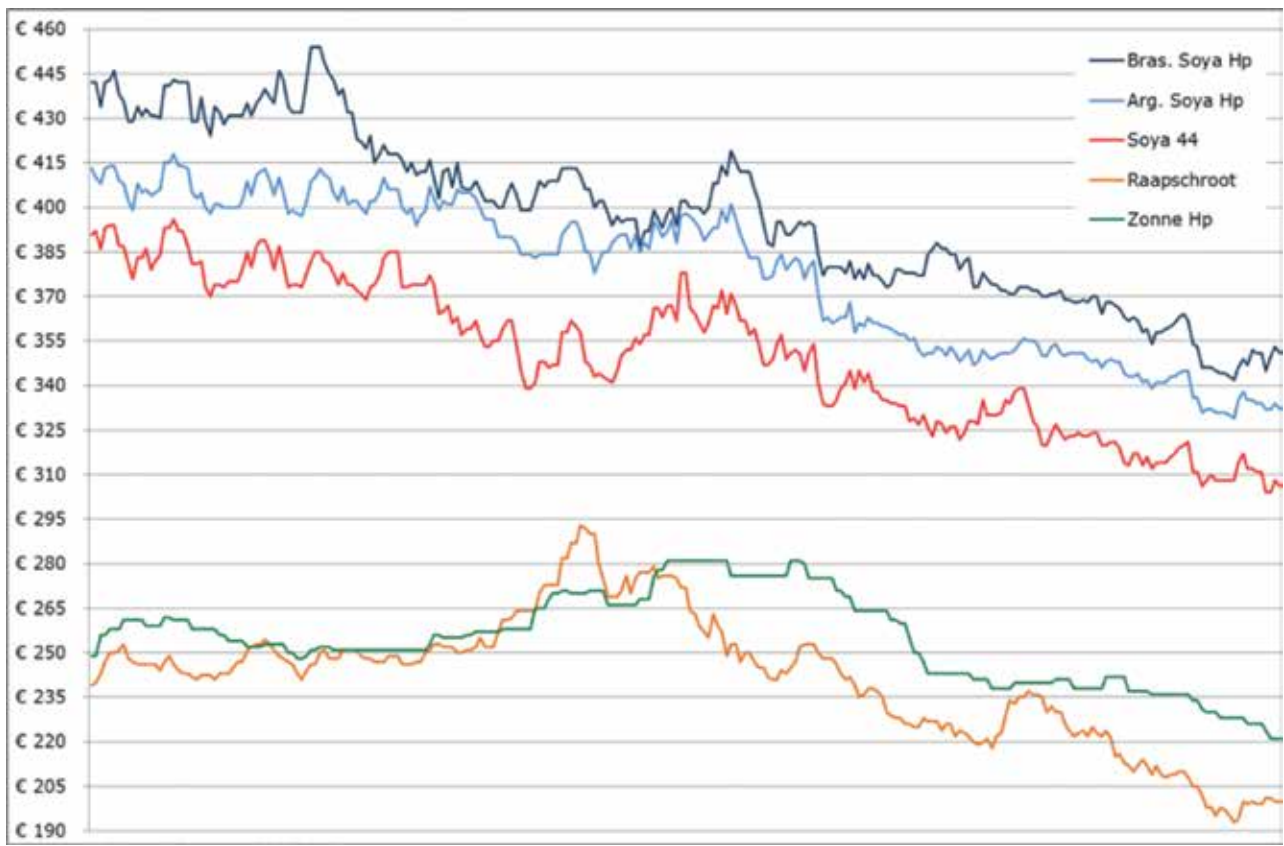
De grondstoffenmarkt liet zich gedurende het jaar kenmerken door geleidelijk dalende grondstofprijzen. Ten grondslag aan deze daling lag wederom de wereldwijde grote en kwalitatief goede oogsten en goede vooruitzichten wat betreft het niveau van de eindvoorraden. Maar dat niet alleen, ook de toenemende zorg over de groei van de wereldeconomie droeg hieraan bij. Met name die van China. Hieraan gelieerd daalde de prijs voor een vat ruwe olie van \$53 naar \$36, waardoor de markten nog verder onderuit gingen.

2015 was ook het jaar dat de Euro ten opzichte van de US Dollar in waarde daalde. In januari handelden we met een koers van boven de 1.20, terwijl deze eind december daalde tot onder de 1.09. Uiteindelijk kan dit gezien worden als een meevaller. In maart daalde de koers zeer scherp naar aanleiding van het opkoopprogramma dat de Europese Centrale Bank heeft ingesteld om de economie te stimuleren. De verwachting was dat het niveau van pariteit, een koers van 1.00, snel bereikt zou worden. Dit is echter bij de verwachting gebleven. De koersdaling heeft er wel voor gezorgd dat de daling van sojaschrootprijzen in euro's beperkt is gebleven ten opzichte van de daling op de beurs van Chicago.

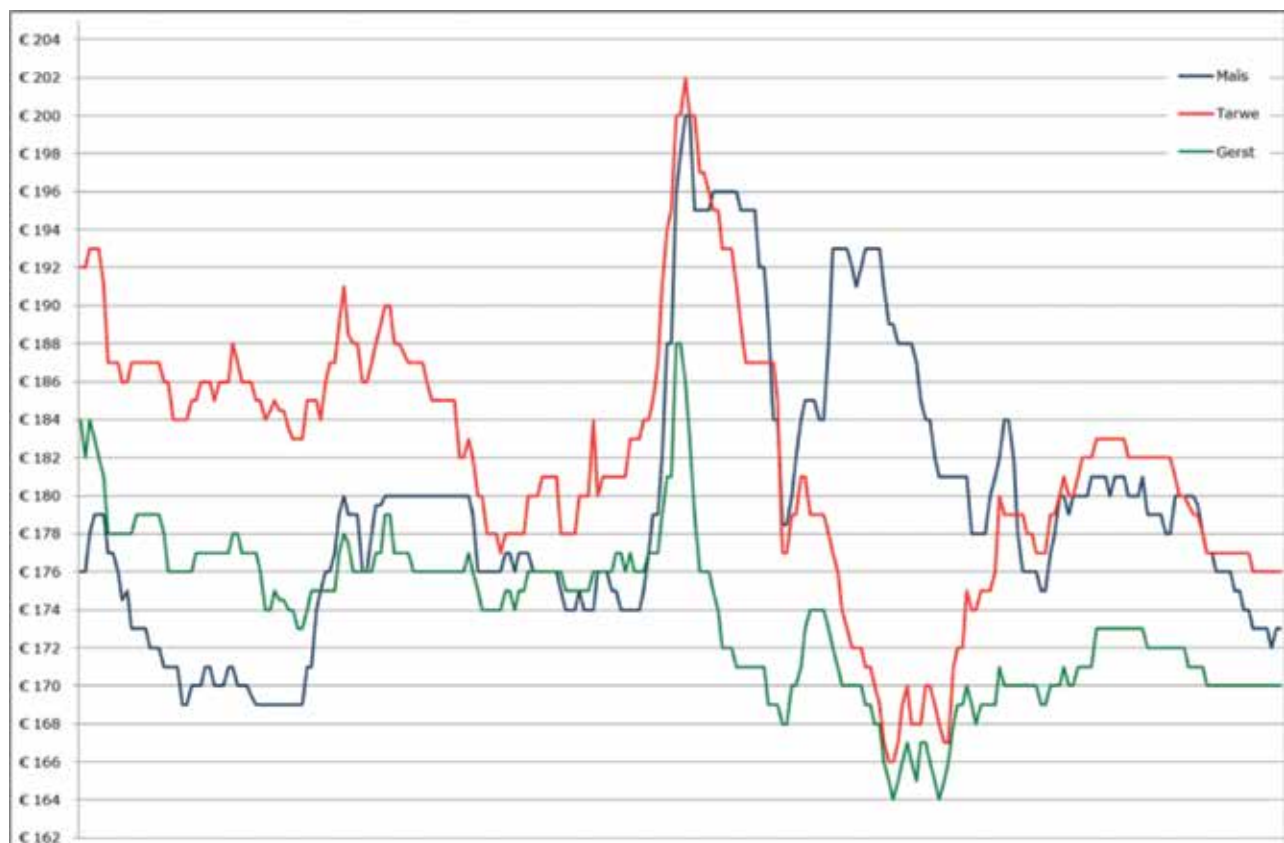
In de tweede helft van het jaar lieten de andere eiwitrijke grondstoffen (raap- en zonnebloemzaadschroot) ondanks de tegenvallende balansen onder druk van de soya markt ook een dalende tendens zien. De graanprijzen kenden met uitzondering van de maanden juni en juli een vrij stabiel verloop. De eerste vijf maanden van het jaar waren de prijzen stabiel in het vooruitzicht van een komende goede grote oogst. Half juni draaide

Grafiek 1 Eiwit dagprijzen franko Midden-Nederland

Grafiek 2 Graan dagprijzen franko Midden-Nederland

Tabel 1 Notering prijzen mengvoedergrondstoffen

Grondstof	januari 2015 (per 100 kg)	december 2015 (per 100 kg)
Granen		
Maïs	€ 17,60	€ 17,30
Tarwe	€ 19,30	€ 17,60
Gerst	€ 18,40	€ 17,00
Eiwitrijke grondstoffen		
Raapzaadschroot	€ 24,00	€ 20,00
Zonnepitschroot (HP)	€ 25,00	€ 22,10
Braziliaans soya-schroot (HP)	€ 43,10	€ 35,10
Argentijns soya-schroot (HP)	€ 40,60	€ 33,20
Soya-schroot 44 (LP)	€ 39,50	€ 30,60
Vetten en oliën		
Soyaolie	€ 68,50	€ 69,60
Palmolie	€ 61,50	€ 55,80
Overige grondstoffen		
Tarwegries	€ 14,90	€ 14,10
Duitse bietenpulp	€ 15,20	€ 18,10
Soyahullen	€ 14,60	€ 16,80
Palmpitschilfers	€ 12,70	€ 12,70

het sentiment, de weersverwachtingen werden ongunstiger en de angst voor tegenvallende oogsten nam de overhand. Dit leidde tot tarwe- en maïsprijzen van net boven de € 200 per ton.

Toen de eerste oogstresultaten bekend werden, bleek de ongerustheid wat voorbarig geweest te zijn en keerden de prijzen terug naar de oude niveaus en zakten zelfs nog wat verder tot onder de € 170 per ton. Kwartaal vier liet uiteindelijk iets hogere prijzen zien, mede vanwege het zeer geringe fysieke aanbod op de voor akkerbouwers matige prijsniveaus.

Productie & Expeditie

ABZ Diervoeding beschikt over uitstekende productiefaciliteiten. De fabrieken zijn goed ingericht, modern en efficiënt en liggen strategisch uitermate goed om onze volumes naar de toekomst verder uit te breiden. De fabrieken hebben in 2015 goed gepresteerd. De voeders werden efficiënt geproduceerd en de gehaalde capaciteiten waren prima. Wij blijven in de fabrieken investeren om marktontwikkelingen door te vertalen in onze voerprogramma's en bijbehorende techniek.

Het totale investeringsniveau lag in 2015 lager dan geprognostiseerd, maar substantieel hoger dan ons afschrijvingsniveau. Het proces van plannen maken, vergunningen aanvragen en

vervolgens van offerte naar besluit, neemt vaak meer tijd in beslag dan gewenst. Er liggen voor de komende jaren flinke investeringsplannen. Onze fabrieken worden verder geoptimaliseerd om te kunnen beantwoorden aan een veranderende vraag vanuit de markt. De mengvoeders voor de toekomst worden geconcentreerder en bevatten meer specifieke componenten zoals vitamines, mineralen en vloeistoffen.

In Nijkerk is in 2015 een deel van de scheepslosinstallatie vernieuwd. Hierdoor werden de arbeidsomstandigheden van onze scheepslossers flink verbeterd.

In 2015 werd in Eindhoven een walsenlijn gerealiseerd. We kunnen nu in alle pluimveevoerfabrieken gewalst voer aanbieden. Daarnaast werd een start gemaakt met de inrichting van een vloeistoffenpark.

In Markelo werd nieuwe automatisering in gebruik genomen. De fabrieken in Nijkerk, Eindhoven en Markelo beschikken nu over hetzelfde Manufacturing Execution Systeem (MES). Tevens werd in Markelo een nieuwe voorverdichter/conditioner geïnstalleerd.

Onze fabriek in Leusden is ingericht voor de productie van proefvoeders en specialiteiten voor

jonge dieren. Daarnaast wordt Leusden regelmatig ingezet voor (interne) opleiding in een aantal facetten van de productie van diervoeders. Vakmanschap en delen van kennis is van belang en het is prettig om hiervoor intern faciliteiten te hebben. In 2015 is gestaag doorgewerkt aan het automatiseren van het productieproces.

De productie van biologische voeders wordt uitbesteed aan coöperatie "De Eendracht" in Rouveen. De productie is in 2015 verplaatst van Rouveen naar een gespecialiseerde fabriek in Hoogstede (Dld). Met behulp van slimme automatisering beheren onze eigen nutritionisten onze receptuur in Rouveen. Hierdoor kunnen we een unieke kwaliteit leveren voor de biologische sector, volledig volgens eigen inzicht.

De expeditiewerkzaamheden verliepen goed in 2015. Door inzet van goed materieel en gemotiveerde medewerkers werden de kosten hier beheersbaar gehouden. Er werden een 34-tonner bulkoplegger en een drie-assige huifoplegger in gebruik genomen ter vervanging van een 26-tonner bulkoplegger en een twee-assige huifoplegger. Daarnaast werden er vier trekkers vervangen.

Kwaliteit, Arbo en Milieu

Het belang van een goede borging van Kwaliteit, Arbo en Milieu onderwerpen is de laatste jaren sterk gestegen. ABZ Diervoeding heeft hier vroegtijdig op ingespeeld door het inrichten van een professionele stafafdeling KAM (Kwaliteit, Arbo en Milieu).

Alle kwaliteitsborgingsprogramma's zijn in 2015 ge-audit. Verschillende keren werden onze fabrieken bezocht door onafhankelijk auditoren. Voor alle locaties is het GMP+ certificaat verlengd. Verder zijn er audits uitgevoerd voor KAT, Tesco, Voederwaarde.nl en VLOG.

Nieuw binnen het kwaliteitssysteem waren dit jaar de GMP+ FRA module, VLOG en deelname aan SecureFeed.

De GMP+ FRA module geeft antwoord op de vraag "verantwoord werken met respect voor mens, dier en milieu". Door deel te nemen aan deze module organiseert ABZ Diervoeding een verantwoorde aankoop en afzet van soya en sojaproducten die enkelvoudig of in onze voeders worden verwerkt.

Voor de productielocaties waar NGMO voeders worden geproduceerd is het VLOG certificaat behaald. VLOG staat voor Verband Lebensmittel Ohne Gentechnik.

Aan het eind van 2014 heeft ABZ Diervoeding zich ingeschreven voor deelname aan SecureFeed. SecureFeed staat voor de borging van de voedselveiligheid van diervoeders. Na de documentcontrole en audit met goed gevolg te hebben doorlopen, is ABZ Diervoeding volwaardig deelnemer van SecureFeed. Tevens zijn we opgenomen op de witte (leveranciers)lijst van de Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO). Als deelnemer van SecureFeed heeft ABZ Diervoeding in 2015 verschillende leveranciers bezocht als lead- of co-auditor. Ook waren we actief binnen de werkgroep productbeoordeling.

Naast alle mogelijke manieren om de kwaliteit van onze voeders te borgen, vinden wij het belangrijk dat onze leden/afnemers tevreden zijn over onze prestaties en services. Daarom hebben we in 2015 een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder onze klanten in de varkenssector. Voor komend jaar zullen wij weer een andere sector vragen om ons kritisch te beoordelen.

Op het gebied van Arbo zijn vervolgstappen gezet in ons Arbo-project en is gewerkt aan een verdere integratie van de Arbo-documenten in ons bestaande (digitale) kwaliteitssysteem.

Verder is dit jaar de nadruk gelegd op het vernieuwen van het Explosieveiligheidsdocument (Atex) voor de locaties. Het voorkomen van een stofexplosie blijft een aandachtspunt voor de gehele mengvoedersector.

Jaarlijks is er met provincies en lokale overheden overleg met betrekking tot onze milieuviering. Voor diverse locaties zijn wijzigingen aangevraagd en/of in voorbereiding.

Duurzaamheid

Binnen onze onderneming is er veel aandacht voor het thema maatschappelijk verantwoord ondernemen. Als er gesproken wordt over maatschappelijk verantwoord ondernemen, wordt vaak de term People, Planet, Profit gebruikt. Dit staat ook bij ABZ Diervoeding centraal.

Door de ligging in Nijkerk, Eindhoven en Stroobos direct aan vaarwater, wordt een groot deel van de grondstoffen duurzaam per binnenvaartschip aangevoerd. Voor de locatie Markelo worden in eigen beheer grondstoffen per schip via de op- en overslag in Lochem aangevoerd.

Om de kosten laag te houden rijden wij een relatief jong wagenpark, dat intensief gebruikt wordt. In 2015 is invulling gegeven aan de doelstelling om het aantal lege kilometers dat wij rijden te beperken. Onze nutritionisten slagen er steeds weer in specifieke reststromen uit de voedingsmiddelenindustrie te verwaarden in onze voeders. Iets waar de Nederlandse mengvoederindustrie een deel van haar kracht aan ontleent en trots op mag zijn.

Alle productielocaties nemen deel aan het MJA (meerjaren afspraak energie). De diervoedersector heeft een convenant met de overheid gesloten waarin de verplichting opgenomen is om jaarlijks een energiereductie van twee procent te behalen. Hierin zijn alle locaties geslaagd.

Wij vinden het belangrijk om steeds bewuster en energie-efficiënt diervoeders te produceren met het oog op een duurzame toekomst. Voederkwaliteit staat voorop en dat blijft zo. Door de inzet van bijvoorbeeld walsen in plaats van hamermolens realiseren we besparingen daar waar mogelijk.

Nutritie & Innovatie

Met de afdeling Nutritie & Innovatie hebben we in 2015 een goede ontwikkeling doorgemaakt. De afdeling is op volle sterkte, waardoor er meer slagkracht ontstaan is om de voerprogramma's in alle diersectoren te verbeteren. Belangrijker nog is dat er meer ruimte is gekomen om nieuwe zaken op te pakken en te innoveren. Dit is ook nodig, de wereld om ons heen verandert snel in alle sectoren.

In veel gevallen vraagt dit om een andere aanpak op het gebied van voeding. Iedere sector kent daarin zijn eigen speerpunten, maar in grote lijnen draait het in elke sector om het duurzamer houden van dieren, binnen strengere eisen wat betreft milieu, dierwelzijn en diergezondheid. Daarbij willen we het graag mogelijk maken om binnen deze veranderende randvoorwaarden ervoor te zorgen dat u een zo optimaal mogelijk saldo haalt. Dit alles in nauwe samenwerking met onze buitendienst en overige partners op uw bedrijf. Hierbij proberen we het optimum voor uw bedrijf te bereiken.

We werken zoveel als mogelijk met stabiele samenstellingen om een zo voorspelbaar mogelijk resultaat in de stal te krijgen. Het afgelopen jaar hebben we ook onze ingangscntrole verder uitgebreid. Hierdoor krijgen we meer (en sneller) analyses binnen over de voederwaarde van onze grondstoffen. Dit geeft ons de mogelijkheid om nog sneller te schakelen op signalen uit de praktijk en op trends in de voederwaarde-ning van grondstoffen.

Vereniging Diervoederonderzoek Nederland

Met een collectief van bedrijven heeft ABZ Diervoeding zich aangesloten bij de Vereniging Diervoederonderzoek Nederland (VDN). VDN is de stuwende kracht achter onder andere het Feed4Foodure onderzoeksprogramma. Hierdoor wordt er vanuit een uitgebreid consortium van bedrijven en onderzoeksinstituten binnen de topsector Agri & Food onderzoek uitgevoerd voor de veehouderij en diervoedersector.

Het Feed4Foodure programma heeft de ambitie om een substantiële bijdrage te leveren aan de verdere ontwikkeling van een duurzame en gezonde veehouderij in Nederland. Een ander doel is het versterken van de Nederlandse internationale concurrentiepositie. Doorbraken op het gebied van diervoeders en voedingssystemen zijn nodig om dit doel te bereiken. Er zijn drie topprioriteiten benoemd in dit meerjarige onderzoeksprogramma: 'Meer met Minder', 'Voeding, Darmgezondheid en Immuniteit' en 'Maatschappelijk Verantwoorde Veehouderij'. Binnen deze thema's wordt voor alle sectoren fundamenteel onderzoek verricht, grotendeels gefinancierd met overheidsgelden.

Sikma Veevoeders

De assortimenten van ABZ Diervoeding en Sikma Veevoeders zijn in elkaar geschoven. Dit betreft grotendeels de rundveevoeders, maar door de overname van Sikma is ABZ Diervoeding ook een serieuze speler geworden in schapen- en paardenvoeding. Voor de schapen- en paardenvoeders is aangesloten bij het assortiment dat Sikma Veevoeders hanteerde. Ook voor melkvee blijft een groot deel van het Sikma assortiment intact. Dit assortiment is ook beschikbaar gemaakt in de andere fabrieken ten behoeve van de andere regio's.

Melkvee

Naast de integratie van Sikma Veevoeders was de aandacht binnen ABZ Rundvee in 2015 gericht op productieverhoging. Met de afschaffing van het melkquotum kwam er ruimte voor hogere melkproducties. De kennis die afgelopen jaren is opgedaan met Structo voeren kwam daarmee volledig tot zijn recht. Het PEB-systeem als afgeleide van het Structo voeren was een schot in de roos. Door veel praktijkcijfers te verzamelen hebben we meer onderbouwing gekregen, dat er met beide systemen forse slagen gemaakt kunnen worden op het gebied van productieverhoging. Misschien nog belangrijker hierbij is, dat een forse verbetering van de vruchtbaarheid ook laat zien dat de koeien de hogere productie op een gezonde manier tot stand brengen. Verder is veel ervaring opgedaan met verschillende typen vetbronnen voor verhoging van de melkvetproductie, omdat dit lucratiever geworden is door het afschaffen van het quotum.

In de tweede helft van 2015 zijn de pijlen meer gericht op beperking van het fosfaatoverschot. Hoewel eind 2015 de exacte invulling van de regelgeving nog niet bekend was, was wel duidelijk dat er in de nabije toekomst nog rigouzeu gestuurd moet worden op de hoeveelheid melk per kilogram fosfaat. Dit vraagt om verdere aanscherping van de fosfaataanvoer via mengvoeders en bijproducten, maar vooral ook om totale bedrijfsoptimalisatie. Ondanks het feit dat ABZ Diervoeding met de gehalten in het mengvoer voor melkvee al onder de Nevedi normen zat, is het fosforgehalte van het totale pakket mengvoeders verder aangescherpt. Bij scherpere normen is het des te meer zaak de minimum behoefte normen op alle leeftijden en lactatiestadia nog scherper in beeld te hebben, zodat de prestaties en gezondheid voor korte en lange termijn er niet onder lijden. De fosfornormen zijn daarom nog eens grondig nagezien en waar nodig aangescherpt.

Melkgeiten

Op nutritioneel gebied zijn er bij de geitenvoeders weinig wijzigingen doorgevoerd. Het pakket geitenvoeders blijkt voor goede resultaten te zorgen in de markt. Daarnaast is het vooral maatwerk dat er voor zorgt dat ieder bedrijf het maximale rendement uit zijn dieren haalt.

Vleesvee

Met het huidige vleesvee-assortiment kunnen we de markt goed bedienen. De vitaminen- en mineraalrijke eiwitkernen en afmestbrokken blijven zichzelf bewijzen. Naast het standaard

assortiment zijn er dit jaar ook voeders ontwikkeld voor speciale concepten.

Leghennen

Het afgelopen jaar hebben we de structuur voor de meelvoeders, geproduceerd in Nijkerk en Eindhoven, gelijk getrokken. Op beide locaties produceren we nu gewalst voer met een vergelijkbare structuur. Hierdoor hebben we ook een kwaliteitsslag gemaakt met de structuur van onze voeders. Vanuit de markt zagen we het laatste jaar een stijgende belangstelling ontstaan voor non gmo voeders en naar voeders met daarin een beperkt aandeel sojaschroot. Het assortiment is met een aantal nieuwe voeders uitgebreid om aan deze vraag te kunnen voldoen. Met het in het afgelopen jaar geïntroduceerde voer voor hennen ouder dan 80 weken zien we dat we de resultaten nog verder hebben kunnen verbeteren.

Voor de toekomst blijft de omschakeling naar een houderij met volledig onbehandelde hennen een belangrijk thema. Met het verbeteren van de voeders focussen we hierop. De thema's waar we nu vooral op insteken zijn de hoeveelheid en de soort vezels in het voer en het verbeteren van de darmgezondheid. De handvaten die tot nu toe op het gebied van het houden van onbehandelde hennen ontwikkeld zijn, blijken hun vruchten af te werpen. Het blijft echter een uitdaging om dit proces goed te laten verlopen. Ook binnen ABZ Diervoeding blijft dit het komende jaar een belangrijk thema.

Vleeskuikenouderdieren

In het vleeskuikenouderdierensegment hebben we het afgelopen jaar het accent nog meer gelegd op aparte voerlijnen voor elk ras. Voor een aantal rassen hebben we het aantal fases hierin uitgebreid. Hierdoor hebben we de overgang per fase kunnen verkleinen, waardoor de overschakeling ook bij deze rassen makkelijker kan verlopen. Voor elk ras hebben we nu hetzelfde aantal fases. De overschakelmomenten die we adviseren zijn daarin wel weer ras- en eventueel bedrijfsspecifiek. Binnen de samenstellingen is er het afgelopen jaar extra geïnvesteerd op ondersteuning richting vitaliteit en weerstand. Dit met de bedoeling de resultaten van onze afnemers nog verder te verbeteren en bij te dragen aan een kwaliteitsverbetering in het vervolgtraject. Het spreekt vanzelf dat hierbij de kostprijs en het saldo dat onze klanten realiseren belangrijke aandachtspunten zijn.

Kalkoenen

In deze sector hebben we op het einde van het jaar een nieuw assortiment voor de hanen ontwikkeld. De eerste resultaten zijn positief. We vertrouwen erop dat we deze lijn in 2016 verder kunnen uitrollen.

Vleeskuikens

Bij de vleeskuikens zijn we intensief verder gegaan op de weg die we voorgaande jaren zijn ingeslagen om deze sector een nieuwe impuls te geven. Door nauwe contacten tussen klanten, sectorspecialisten, operators en nutritie zijn we in staat geweest om een constantere voerkwaliteit af te leveren en daardoor een constanter en hoger niveau qua technisch resultaat te bereiken. Daarnaast is het voer voor de 'Kip van Morgen' ontwikkeld en zijn de eerste positieve ervaringen met dit traag groeiend concept opgedaan bij een eigen proefstal.

Eenden

Bij onze foktoomvoerders is het pakket nagenoeg onveranderd gebleven. Bij de vleeseendenvoerders zien we in de praktijk mogelijkheden om de voederconversies verder aan te scherpen. De eerste stapjes hiervoor zijn gezet en zullen in 2016 een vervolg krijgen.

Varkens

In de zeugenhouderij is er behoefte aan een probleemloze biggenopfok. Problemen op het vlak van darmgezondheid als *Streptococcus Suis* en *Clostridium Perfringens*, maar ook oorbijten leiden tot mindere groei, minder uniformiteit en meer uitval. Om het assortiment biggenvoerders beter af te stemmen op de huidige behoeftes en bedrijfsomstandigheden, is het nieuwe Dynamo biggenvoerassortiment ontwikkeld.

Het Dynamo biggenvoerassortiment is opgebouwd uit vier lijnen. Voor zowel de grote als matige vreters is een veilige en een groeilijn samengesteld. Vanwege deze vernieuwingen is gekozen voor nieuwe, frisse namen die passen bij de toepassing van de voeders, namelijk: Fit, Puur, Garant en Subliem. Alle speenvoeders worden in de gespecialiseerde fabriek in Leusden geproduceerd. Hierdoor kunnen resultaten uit de nieuwste onderzoeken snel in de praktijk worden gebracht. Binnen het nieuwe biggenvoerassortiment worden overgangen in grondstoffen geminimaliseerd. De resultaten met het Dynamo biggenvoerassortiment spreken voor zich.

Bij vleesvarkens blijft het zo efficiënt mogelijk voeren volgens de behoefte van het varken het speerpunt. Het doel is een goede groei met een

hoge vleesaanzet zonder een te hoog voerverbruik. Door genetische ontwikkelingen wordt een ander voer gevraagd dan in het verleden, met bijvoorbeeld andere aminozuurniveaus. Met behulp van onderzoeksresultaten zijn de huidige behoeftes in kaart gebracht, wat heeft geleid tot het inmiddels gelanceerde Dynamo vleesvarkensvoerassortiment. Dit assortiment zal in 2016 zijn vruchten gaan afwerpen en bestaat uit de lijnen: Opti, Garant, Perfect en Subliem.

Verkoop, marketing en advisering

Naast onze kwaliteitsvoerders tegen een scherp concurrerende prijs bieden wij onze relaties begeleiding om deze voeders optimaal tot waarde te brengen. Onze begeleiding is gebaseerd op kennis, kunde en ervaring van onze sectorspecialisten. Steeds meer en steeds beter lukt het ons om onze begeleiding zo rationeel mogelijk in te vullen op basis van kengetallen en cijfers. Onze afnemers onderkennen het belang hiervan. U kunt ons hierbij helpen door uw resultaten met ons te delen. Hierdoor kunnen wij onze voeders nog beter beoordelen en ervaringen delen met u en onze prospects. Zo helpen wij elkaar verder. De ontwikkelingen op het terrein van verzamelen en interpreteren van cijfers gaat steeds verder. In deze ontwikkeling willen wij graag voorop lopen. Uiteindelijk zijn de getallen bepalend voor uw inkomen, en daarmee voor de toekomst van uw bedrijf.

De bezetting van onze buitendienst is beter op orde. Dit draagt bij aan de kwaliteit van advies, maar resulteert ook in een verbeterde commerciële slagkracht. Vanaf 2016 werkt het team rundveespecialisten van voorheen Sikma Veevoerders B.V. volledig onder de naam van ABZ Diervoeding en is de integratie ook in onze buitendienst afgerond.

Per deelsector worden hierna marktontwikkelingen en bijzonderheden over 2015 beschreven.

ABZ Pluimvee

Legpluimvee

Het jaar 2015 begon matig. De prijsstelling van eieren was niet voldoende om reserves te vormen, hetgeen feitelijk wel nodig was na de matige jaren 2013 en 2014. De gevoeligheid van de markt voor wijzigingen in vraag en aanbod bleek in juni toen de vogelgriepuitbraak in de VS fors in omvang toenam. In zeer korte tijd werden daar 40 miljoen dieren geruimd. De VS werd plotsklaps van exporterend, een impor-

terend land. Nederland had op dat moment al een procedure gestart om ei producten te mogen exporteren naar de VS. Deze procedure werd versneld afgerond en ondanks export van relatief lage volumes van ei producten trok de eierprijs in Europa fors aan. Uiteindelijk is 2015 een heel behoorlijk jaar geworden voor de legpluimveehouders. De eierprijzen waren acht procent hoger dan het langjarig gemiddelde. Voerprijzen bleven relatief lang constant op een acceptabel niveau.

De markt voor biologisch geproduceerde eieren was goed, maar door een incident met de voor ons geproduceerde voeders verliepen de marktontwikkeling en resultaten niet naar wens. Hier is direct op geanticipeerd door onze leverancier, de resultaten zijn al lange tijd weer op orde. De markt voor biologische producten is goed en groeit hard. Dit geldt ook voor vlees en melk.

Wet- en regelgeving verandert in de agrarische sector voortdurend. Ook de aandacht voor dierwelzijn neemt verder toe. Onbehandelde hennen wordt de komende jaren een belangrijk thema. De markt loopt op deze ontwikkeling vooruit. Om deze reden heeft ABZ Diervoeding veel aandacht besteed aan het thema onbehandelde hennen. Inmiddels hebben wij onder praktijkomstandigheden voldoende ervaring om te weten hoe wij deze hennen moeten voeren, qua voersamenstelling en verschijningsvorm. De markt zal nadrukkelijker dan voorheen vragen om kwaliteitsvoerders, terecht overigens. ABZ Diervoeding vult deze wens al jaren met succes in. Op de LIV Hardenberg hebben wij het thema kwaliteitsvoerders extra onder de aandacht gebracht. Investeren in voerkwaliteit leidt ondanks de hogere voerprijs veelal tot een hoger rendement op lange termijn. Duurzaamheid in de zin van levensduur van de hen is hierbij een belangrijk punt. ABZ Diervoeding heeft een proeflocatie gecontracteerd waar wij diverse voerprogramma's onder praktijkomstandigheden uittesten. Legpersistentie en kwaliteit eieren zijn daarbij belangrijke aandachtspunten, naast gunstige voerkosten.

In de leghennenhouderij (al dan niet uitloop of biologisch) blijven dierziektes serieuze risico's. Vogeltrek in het voor- en najaar brengt nog steeds grote risico's met zich mee. De sector heeft hier nog geen passend antwoord op. Het binnenhouden van dieren alleen zal niet voldoende zijn.

Vleespluimvee

In 2014 heeft ABZ Diervoeding een vleeskuiken-praktijk-proefbedrijf aan zich gebonden. Ervaringen met de Kip van Morgen worden hier opgedaan. De resultaten uit diverse proeven die wij hier uitvoeren, gebruiken wij steeds weer voor het optimaliseren en vernieuwen van onze voerprogramma's. De volumes vleeskuikenvoer namen toe. De resultaten waren goed, gecombineerd met onze scherpe voerprijzen zelfs zeer gunstig. Uiteindelijk is het voederconversie keer voerprijs die de voerkosten per kuiken bepalen. Onze resultaten vielen op in de markt. We hebben een aantal goede ondernemers als klant gekregen. Mond-tot-mond reclame helpt ons hier vooruit naast actieve acquisitie. De inkomens in de vleeskuikenhouderij waren prima. Saldi lagen circa 35 procent boven het langjarig gemiddelde. Ook in deze sector wordt snel ingespeeld op veranderende marktomstandigheden. Trager groeiende kuikens bij een lagere bezetting is de trend voor de komende jaren. Het lijkt er zelfs op, dat de groei van dit marktsegment veel sneller gaat dan tot voor kort werd ingeschat.

De markt voor broedeieren was vrijwel het gehele jaar goed. Aan het einde van het jaar daalde de prijs licht door tegenvallende vraag uit met name Rusland. De resultaten van onze

klanten waren prima. Onze buitendienst is ook hier een project gestart om meer cijfers te verzamelen. Zo kunnen wij onze voeders beter monitoren en onze onderscheidende positie in de markt – goed voer tegen een scherpere prijs – beter onderbouwen en uitdragen. De salmonella-problematiek blijft een niet te onderschatten probleem voor de sector. De mogelijkheden om preventief via het voer te beschermen, worden in de toekomst waarschijnlijk kleiner. Eén van de oplossingen zou verhitten kunnen zijn. ABZ Diervoeding heeft hiervoor de eerste testen gedaan en die blijken effectief. Verschijningsvorm, structuur en loopeigenschappen zijn vooralsnog belangrijke aandachtspunten.

ABZ Varkens

De varkenssector heeft een zwaar jaar achter de rug. De opbrengstprijzen voor biggen en vleesvarkens stonden het gehele jaar zwaar onder druk door stagnerende vlees- en biggenafzet. De afzet van varkensvlees stond onder druk door verminderde Europese consumptie en veranderde concurrentieverhoudingen op de wereldmarkt. Als gevolg daarvan was de vraag naar biggen geringer, bovendien ondervonden de Nederlandse biggen forse concurrentie van

Deense biggen op onze belangrijkste afzetmarkt Duitsland.

Door deze slechte prijzen zijn de rendementen in de varkenssector en dan vooral in de zeugenhouderij fors uitgehold. Bij meerdere zeugenbedrijven is de liquiditeitspositie slecht. Als gevolg van het niet meer kunnen betalen van rekeningen, rente en aflossingen moest menig bedrijf zijn deuren sluiten. Anderzijds zijn er ook varkenshouders die hun bedrijf het afgelopen jaar hebben uitgebreid.

Concurrentiepositie

De Nederlandse varkenssector kan binnen Europa nog steeds goed mee als het gaat om kostprijs per kilogram vlees. Dit hebben we met elkaar te danken aan het ondernemerschap en de behaalde technische resultaten van onze varkenshouders. Ook de mengvoederindustrie levert met haar kennis, productietechniek en efficiëntie een goede bijdrage aan dit resultaat. Nederland heeft met de goed geoutilleerde havens, korte afstanden en goede vaar-/autowegen nog steeds veel voordelen. Ook in de afzet van ons varkensvlees heeft Nederland grote logistieke voordelen. In de driehoek Parijs, Londen en Berlijn wonen veel kapitaalcrachtige consumenten. Daarin schuilt anderzijds ook ons grootste nadeel: de regelgeving, hoge arbeidskosten, hoge mestafzet- en milieukosten (huisvesting).

Op de wereldmarkt zijn het vooral Brazilië, Canada en de Verenigde Staten die een duidelijk lagere kostprijs voor varkensvlees weten te realiseren. Echter hebben deze landen hun eigen problematiek qua economie, (logistieke) kosten, dollarkoers en dus afzet.

Veranderende markt/uitdagingen

De schaalvergroting en specialisatie binnen de sector gaat onverkort door. Het aantal bedrijven neemt af en de overblijvers worden steeds groter qua aantallen dieren. Hiermee kunnen nog steeds kostenvoordelen worden behaald. Ook de technische resultaten gaan nog steeds in snel tempo vooruit. Spraken we een paar jaar geleden nog over 25 grootgebrachte biggen, nu is 30 al bijna normaal. Wat wel blijft is de varkenscyclus. Met dien verstande dat de pieken (hoge prijzen) korter zijn en de dalen (lage prijzen) dieper en langer. Ook zal het aantal varkens binnen Nederland het komende jaar op het niveau blijven van de afgelopen jaren: zeugen ongeveer gelijk, meer biggen en iets minder vleesvarkens.

De Europese consument en de supermarkten vragen steeds meer om producten die onderscheidend zijn en duurzaam worden geproduceerd. De maatschappij gaat steeds meer invloed uitoefenen op hetgeen wij als agrarische sector produceren; en dan vooral hoe we produceren!

Varkensvlees moet de concurrentie aan kunnen met pluimveevlees, rundvlees, vis en vegetarisch. Hoe blijven we/gaan we de consument verleiden om varkensvlees te kopen?

Een duurzame mengvoerproductie komt steeds dichterbij. Waar komen onze grondstoffen vandaan? Beperken van CO2-uitstoot, logistiek korte lijnen en efficiënte productietechnieken zijn hierbij sleutelwoorden.

De opbrengstprijzen van de Nederlandse big is sterk afhankelijk van de vraag binnen Europa, maar vooral Duitsland. Daarom is de productie van kwaliteitsbiggen een must: genetica (vleesaanzetcapaciteit/uitbetaling), gezondheid, uniformiteit en prestaties in de vleesvarkensstal. Alles moet kloppen.

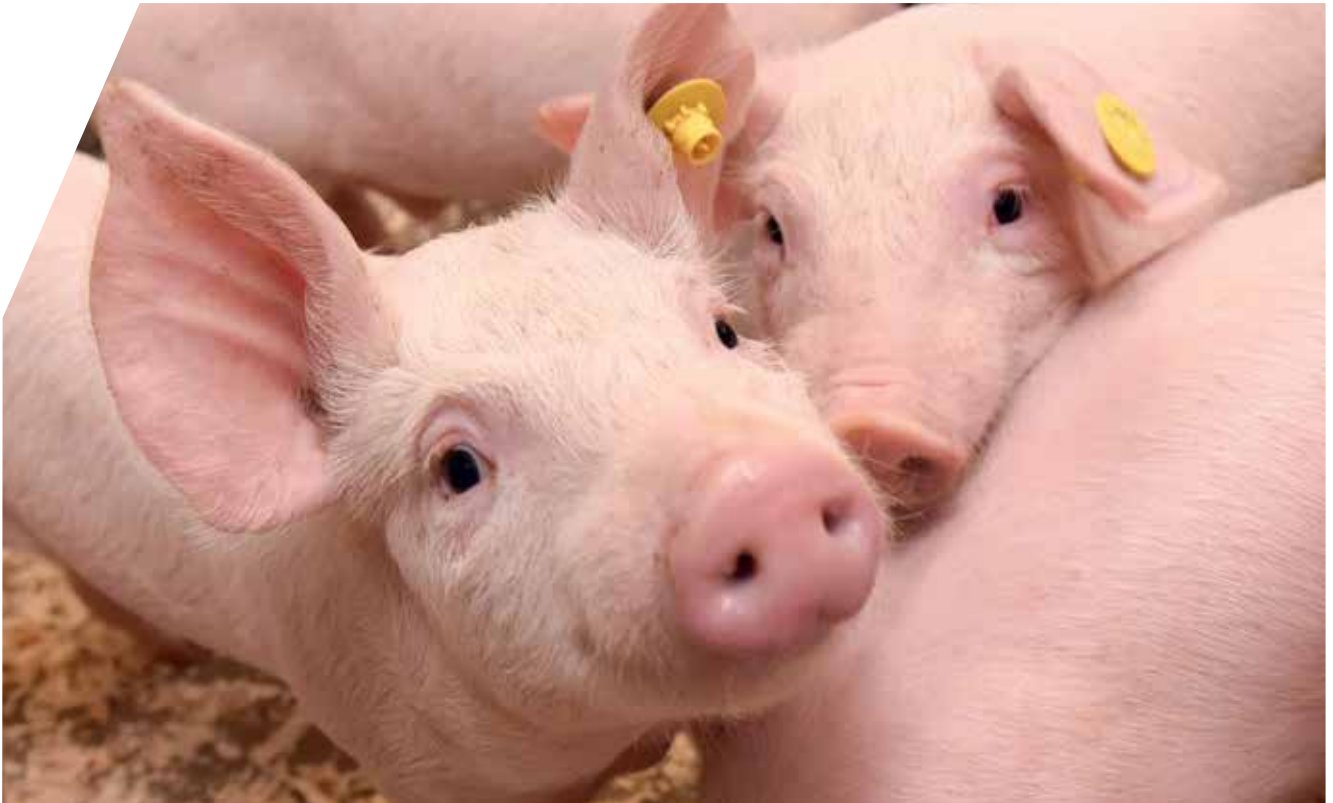
Dynamo voeren

Afgelopen jaar hebben we samen met nutritie en enkele externe kenniscentra de aanzet gegeven naar een vernieuwd voerconcept:

Dynam^o voeren

Binnen de varkensvoeding hebben we te maken met steeds veranderende omstandigheden: genetica, gezondheid, markt, uitbetaling, grondstoffen, prijzen en kennis. Hier spelen we dynamisch op in. Dus voer dat onder alle veranderende omstandigheden de beste resultaten geeft. Kort gezegd bestaat het Dynamo voerconcept voor elke genetica en leeftijdscategorie uit vier standaard voersoorten. De inzet van goed opvolgende voersoorten met duidelijke voerschema's en praktisch advies zorgen voor uitstekende technische en financiële resultaten.

Voor onze Dynamo biggenvoerders ligt het accent op darmgezondheid en voerkosten. Voor de Dynamo vleesvarkensvoerders ligt de nadruk op voerefficiëntie, voerkosten en vleesaanzet. Het vleesvarkensgroeimodel met economische afwegingen is hierbij leidraad. Bij de zeugvoeding spelen we in op vitaliteit van de (vele) biggen en biest/melkgift van de zeug. Hiermee komen we nadrukkelijk tegemoet aan de vraag naar meer kwaliteitsbiggen.

Het elftal

Het varkensteam is compleet. Met de nodige kennis en training, maar vooral ook door inzet, motivatie en passie, zetten we de aanval in op betere technische en financiële resultaten voor onze varkenshouders. Samen met onze klanten zijn we één team. We maken daarbij gebruik van de individuele praktijkgerichte en specialistische kennis van onze buitendienst en de kennis binnen nutritie. De één heeft meer passie en kennis van vleesvarkens en de ander van biggen en/of zeugen. Met behulp van duidelijke voerschema's en praktische varkenshouderijkennis kunnen onze specialisten heldere adviezen geven voor betere resultaten.

Ook is de kennis van brij- en kernvoederrantsoenen binnen het varkensteam volledig geïntegreerd. Binnen de groep hebben we ook ruim voldoende capaciteit om te groeien in klantwinst en dus in voeromzet. Ook nieuwe klanten kunnen profiteren van ons Dynamo voeren concept.

Verwachtingen 2016

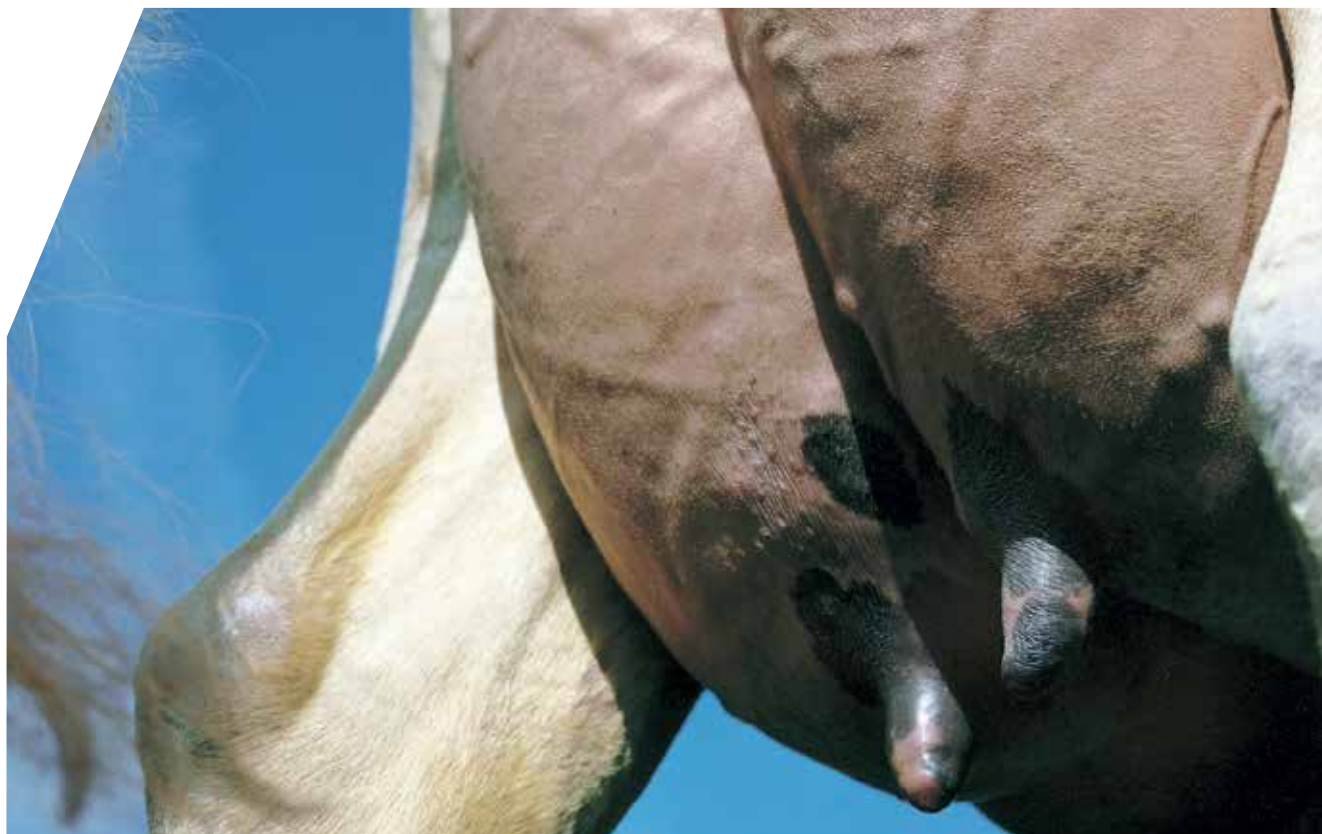
De prijzen van biggen en varkensvlees zullen begin 2016 geleidelijk oplopen door meer markt-vraag. De verwachtingen zijn dat 2016 een goed varkensjaar wordt met ruim voldoende hoge prijzen. De voerprijzen zijn het afgelopen jaar relatief stabiel gebleven, de maximale schommelingen waren één euro per 100 kg.

In het begin van 2015 iets oplopend tot de zomer, daarna weer dalend tot een vergelijkbaar niveau als begin van het jaar. De voerprijsvooruitzichten voor de eerste helft van 2016 ten opzichte van eind 2015 zijn stabiel tot iets dalend. De Chinese vraag naar grondstoffen is fors gedaald en de voorraad aan grondstoffen is goed. De tweede helft van 2016 is nog niet in te schatten en sterk afhankelijk van valutakoersen, vraag en aanbod. De betere opbrengstprijzen, gecombineerd met redelijk stabiele kosten en top technische resultaten maken 2016 tot het jaar van het varken!

ABZ Rundvee

Melkveehouderij

2015 zal een jaar zijn dat nog lang in de herinnering van de melkveeouders zal blijven. In het jaar waarin de melkquotering werd beëindigd, werd door vele melkveeouders de melkproductie flink opgevoerd. In totaal werd er in 2015 13,3 miljard kilo melk geleverd, 6,9 procent meer dan in 2014. Helaas kon de markt in 2015 het groeiende volume niet aan, waardoor zuivel tegen flink lagere prijzen moest worden afgezet met een dalende melkprijs als gevolg. Met name voor melkveeouders die in de afgelopen jaren investeerden in nieuwe huisvesting geeft de dalende melkprijs zorgen over de liquiditeitspositie van het bedrijf.

Gelukkig kon er door goede weersomstandigheden rondom het maaimoment in 2015 veel gras van zeer goede kwaliteit worden geoogst. Ook zorgde een lang weideseizoen voor veel aanbod van vers gras op bedrijven die weidegang toepassen of vers gras aan de koeien op stal verstrekken. De goede kwaliteit van het gras heeft ook een bescheiden bijdrage geleverd aan de stijging van de melkproductie. De kwaliteit van de snijmaïs is daarentegen matig. Een matige afrijping zorgde voor een lagere voederwaarde van de snijmaïs. Gelukkig zijn de prijzen van krachtvoerders en grondstoffen gedaald in 2015, zodat een goede correctie alsnog kan zorgen voor een economische melkproductie.

In 2016 zal er hopelijk duidelijkheid komen over de gevolgen van de invoering van fosfaatrechten voor het individuele bedrijf. De huidige onzekerheid hierover geeft u als ondernemer onvoldoende basis voor het maken van een plan voor de komende jaren. Zolang de onzekerheid blijft, zal er veel vee worden aangehouden en zal de melkproductie gestaag blijven stijgen. Veel leden van ABZ Diervoeding hebben in 2015 de melkproductie verhoogd door het verstrekken van meer krachtvoer per koe per dag. Structo voeren is in 2014 breed geïntroduceerd in de markt en is door veel melkveehouders in 2015 toegepast. Structo voeren leidde bij een aantal

bedrijven tot een productieverhoging van zeven tot acht kg melk per koe per dag. Vooral bij bedrijven met een krappe ruwvoerpositie en veel melk per arbeidskracht, bleek Structo voeren een gunstige aanpassing van de voerstrategie.

Structo voeren

Vanuit de afronding van de integratie van Sikma Veevoerders is in december Actief Melken gepresenteerd. Actief Melken is een handleiding voor melkveehouders met daarin onze voedingsaanpak en ons assortiment. Actief Melken zal ook in 2016 veel aandacht krijgen van onze rundveespecialisten, zodat met de beste resultaten de continuïteit van het melkveebedrijf zo goed mogelijk gewaarborgd blijft.

Melkgeitenhouderij

Nadat de sector de maatschappelijke en financiële crises door de Q-koorts in 2010 te boven was gekomen, is de prijs van geitenmelk bijna voortdurend gestegen. Daarbij groeit ook het aantal melkgeiten in Nederland. De melkprijs inclusief nabetaling zal in 2015 hoger uitkomen als in 2014. Hiermee zal 2015 weer een nieuw record geitenmelkprijs neerzetten.

De melkgeitensector is innovatief en uitdagend bezig. Enerzijds door relatief grootschalig een hoge kwaliteit melk te leveren tegen een lage kostprijs, anderzijds door zich te richten op de productie van melk met een toegevoegde waarde. Dit kan gaan om een regionale afzetmarkt door verkoop aan huis en de productie van kaas, yoghurt, chocolade, ijs en zeep op basis van geitenmelk. Verder is er de afgelopen jaren verbreed door nieuwe afzetstromen in de baby-, sport- en ouderenvoeding en door toepassingen op gezondheidsgebied. Ook vindt het geitenlamsvlees steeds vaker haar weg naar de Nederlandse keuken.

De raming van LEI Wageningen UR over 2015 laat zien dat er gemiddeld 148.000 euro per onbetaalde arbeidsjaareenheid binnenkomt in de geitenhouderij. Dit is een inkomensstijging van 13 procent ten opzichte van 2014. De stijging wordt veroorzaakt door de gunstige combinatie van de hogere melkprijs, lagere voerprijs, hogere melkproductie per geit en meer geiten per bedrijf.

Nederland is het enige land in Europa dat qua geitenmelkproductie een structurele groei vertoont. Zo'n 75 procent van de geitenmelk wordt in Nederland verwerkt, waarvan 70 procent geëxporteerd wordt. Het merendeel hiervan is bestemd voor de Noord-Europese markt, maar de export van kaas en zuigelingenvoeding op basis van geitenmelk naar Azië groeit momenteel ook. Het bestaande positieve imago van Nederland als betrouwbaar zuiveland helpt hierbij. Naar verwachting groeit de markt voor kaas, melk en melkpoeders de komende jaren door.

Bij ABZ Diervoeding is de afzet geitenvoerders dit jaar wederom gestegen. Deels door nieuwe omzet en deels door groei bij bestaande bedrijven.

ABZ Diervoeding heeft in samenwerking met andere diervoederbedrijven en Elda meegewerkt aan de totstandkoming van een uniforme kentallenberekening in de melkgeitenhouderij. Het programma GRIB (Geiten Rendement in Beeld) is het afgelopen jaar geïntroduceerd bij onze geitenhouders.

Vleesveehouderij

De lage rendementen treffen niet alleen de melkveehouderij, maar ook de vleesveehouderij. Om ook in deze sector voldoende resultaat te blijven genereren, wordt veel aan innovatie gedaan. Omdat net als in andere sectoren het kwaliteitsaspect en de consumentenbeleving bij het product steeds belangrijker worden, zien we in de vleesveehouderij een behoorlijk aantal kleine, maar ook grote concepten ontstaan. Het Bief Select programma is hiervan een uitstekend voorbeeld. Door aanvullende eisen aan huisvesting en voeding wordt een meerwaarde gecreëerd. Dat deze toegevoegde waarde gewaardeerd wordt, blijkt uit het feit dat steeds meer (landelijke) supermarkten kiezen voor een dergelijk concept. Ook voor andere (niche-) markten, zoals Wagyu-runderen, zien we dat we toegevoegde waarde kunnen bieden door specialistische kennis om te zetten in passende voeders. ABZ Diervoeding heeft haar positie als kwaliteitsvoerleverancier verder kunnen versterken in 2015 en gaat hier in 2016 mee door.

Vooruitzichten

2015 was vooral voor de varkens- en melkvee-sectoren een jaar met beperkte marges. Voor veel ondernemers is het advies voor de toekomst op een verantwoorde manier opschalen en werken naar een nog hogere efficiency. Daarnaast ontstaat er meer en meer aandacht voor het structureel realiseren van een hogere opbrengstprijs, door voor een alternatieve markt te gaan produceren. Er is in Nederland zeker ruimte voor een efficiënte veehouderij die voldoet aan de maatschappelijke randvoorwaarden. Uw coöperatie wil graag vanuit haar vakgebied diervoeding uw partner zijn in dit proces. De behoefte naar het voedingsgerelateerde advies waarvan wij ons voer voorzien, neemt toe. Grotere bedrijven met veel dieren per arbeidskracht vragen om goed, professioneel advies. Net zoals het produceren voor alternatieve markten of concepten. Dit alles vraagt kennis en kunde van onze buitendienst. Om dit naar de toekomst te waarborgen is gezonde groei het motto voor ABZ Diervoeding. Voor ABZ Diervoeding ligt de uitdaging in het verder vergroten van het marktaandeel. De stevige positie van uw coöperatie fungeert daarbij als steun in de rug.

Marcel Roordink

Het beste dichtbij

Jaarrekening 2015

Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A.

Balans

geconsolideerd, na winstbestemming

Actief

(x € 1.000)

	<u>3-1-2016</u>	<u>28-12-2014</u>
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Goodwill	581	775
Materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	5.428	5.664
Machines en installaties	11.396	9.323
Andere vaste bedrijfsmiddelen	4.184	4.482
Niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar	<u>549</u>	<u>560</u>
	21.557	20.029
Financiële vaste activa		
Deelnemingen	47	54
Overige vorderingen	<u>343</u>	<u>165</u>
	390	219
Vlottende activa		
Vorraden	7.994	7.892
Vorderingen		
Handelsdebiteuren	13.771	15.218
Belastingen	885	1.062
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>741</u>	<u>1.281</u>
	15.397	17.561
Liquide middelen	<u>13.686</u>	<u>14.776</u>
Totaal	<u><u>59.605</u></u>	<u><u>61.252</u></u>

Passief

(x € 1.000)

	<u>3-1-2016</u>	<u>28-12-2014</u>
Groepsvermogen		
Statutaire reserve	34.579	33.815
Bestemmingsreserve prijs- en marktrisico's	5.500	5.500
Bestemmingsreserve nieuwbouw	<u>6.500</u>	<u>6.500</u>
	46.579	45.815
Voorzieningen		
Voorziening voor latente belastingen	167	167
Overige	<u>2.325</u>	<u>2.319</u>
	2.492	2.486
Kortlopende schulden		
Rekening-courant leden	110	133
Obligaties	36	38
Handelscrediteuren	6.007	7.408
Belastingen en premies sociale verzekeringen	841	840
Overige schulden en overlopende passiva	<u>3.540</u>	<u>4.532</u>
	10.534	12.951
Totaal	<u><u>59.605</u></u>	<u><u>61.252</u></u>

Winst- en verliesrekening

geconsolideerd

(x € 1.000)	2015	2014
Netto-omzet	193.052	194.046
Kostprijs van de omzet	165.633	166.656
Bruto-omzetresultaat	27.419	27.390
Overige bedrijfsopbrengsten	149	133
Brutomarge	27.568	27.523
Lonen en salarissen	8.239	7.876
Pensioenlasten	785	854
Sociale lasten	1.252	1.230
Afschrijvingen op immateriële vaste activa	194	194
Afschrijvingen op materiële vaste activa	3.840	3.164
Overige waardeveranderingen van vaste activa	83	227
Overige bedrijfskosten	12.527	12.267
Totaal bedrijfslasten	26.920	25.812
Bedrijfsresultaat	648	1.711
Rentebaten	506	591
Rentelasten	-6	-12
Financiële baten en lasten	500	579
Resultaat voor belastingen	1.148	2.290
Belastingen	-467	-354
Aandeel in het resultaat van deelnemingen	681	1.936
	-17	113
Resultaat na belastingen	664	2.049

Kasstroomoverzicht

geconsolideerd

(x € 1.000)	2015	2014
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat	648	1.711
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	4.005	3.358
Mutatie voorzieningen	90	327
Veranderingen in het werkkapitaal:		
Mutatie voorraden	-102	-240
Mutatie vorderingen	2.123	-3.323
Mutatie kortlopende schulden	-1.532	794
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	5.232	2.627
Financiële baten en laten	549	726
Vennootschapsbelasting	-567	-450
	-18	276
Kasstroom uit operationele activiteiten	5.214	2.903
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in vaste activa	-5.302	-11.133
Desinvesterings in vaste activa	361	523
Resultaat deelnemingen	0	207
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-4.941	-10.403
	273	-7.500
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutatie overige vorderingen	-113	260
Aflossing langlopende schulden	0	-184
Vermogensuitkeringen	-1.250	-1.197
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-1.363	-1.121
Mutatie liquide middelen	-1.090	-8.621
Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:		
Stand begin boekjaar	14.776	23.397
Mutatie boekjaar	-1.090	-8.621
Stand einde boekjaar	<u>13.686</u>	<u>14.776</u>

Algemene toelichting

Algemeen

Boekjaar

Het boekjaar van de coöperatie is verdeeld in een aaneengesloten reeks van dertien perioden van vier weken. Het boekjaar 2015 telde 53 weken (2014: 52). Het boekjaar eindigt met de dichtst bij 31 december liggende einddatum van een periode. Voor boekjaar 2015 was dit 3 januari 2016.

Consolidatie

In de jaarrekening van Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. zijn de financiële gegevens geconsolideerd van Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A., Welkoop Midden-Brabant B.V. en Sikma Veevoerders B.V. Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. te Nijkerk staat aan het hoofd van een groep rechtspersonen.

Een overzicht van de gegevens vereist op grond van de artikelen 2:379 en 2:414 BW is onderstaand opgenomen:

- Welkoop Midden-Brabant B.V., statutair gevestigd te Nijkerk, aandeel in het geplaatst kapitaal: 100%
- Sikma Veevoerders B.V., statutair gevestigd te Stroobos, aandeel in het geplaatst kapitaal: 100%

Fusies en overnames

Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. heeft op 29 december 2014 100% van het aandelenkapitaal van Productie- en Overslagbedrijf Stroobos B.V. overgenomen. De transactie is verwerkt volgens de purchase accounting-methode. Het positieve verschil tussen de verkrijgingsprijs en de reële waarde van de overgenomen identificeerbare activa en passiva is nihil.

Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. is op 29 december 2014 juridisch gefuseerd met de 100%-deelneming Sikma Stroobos Beheer B.V. De transactie is verwerkt volgens de purchase accountingmethode. Het positieve verschil tussen de verkrijgingsprijs en de reële waarde van de overgenomen identificeerbare activa en passiva is nihil.

Beëindiging van bedrijfsactiviteiten

In december 2015 heeft de directie een plan aangekondigd om de winkelactiviteiten af te stoten. Deze beslissing vloeit voort uit de lange

termijnstrategie om zich te richten op de kernactiviteiten van de coöperatie en de niet gerelateerde bedrijfsonderdelen te desinvesteren. De coöperatie is in gesprek met gegadigden voor de overname van bedoelde bedrijfsactiviteiten en is voornemens de verkoop in 2016 af te ronden.

Wettelijk kader

De coöperatie heeft de jaarrekening opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Bedragen

Alle in de kolommen van de toelichting vermelde bedragen zijn in € 1.000.

Grondslagen voor de consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening van Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen en andere rechtspersonen waarop een overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A.

De financiële gegevens van de groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie betrokken rechtspersonen en vennootschappen zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties. Eventuele belangen van derden in het vermogen en in het resultaat van groepsmaatschappijen zijn afzonderlijk in de geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking gebracht.

De resultaten van nieuw verworven groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie meegenomen rechtspersonen en vennootschappen worden geconsolideerd vanaf de overnamedatum. Op die datum worden de activa, voorzieningen en schulden gewaardeerd tegen de reële waarden. De betaalde goodwill wordt geactiveerd en afgeschreven over de economische levensduur. De resultaten van afgestoten

deelnemingen worden in de consolidatie verwerkt tot het tijdstip waarop de groepsverband wordt verbroken.

Grondslagen voor de waardering van de activa en passiva

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd op het bedrag van de bestede kosten, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse afschrijvingen bedragen een vast percentage van de bestede kosten, zoals nader in de toelichting op de balans is gespecificeerd. De economische levensduur en de afschrijvingsmethode worden aan het einde van elk boekjaar opnieuw beoordeeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde of vervaardigingskosten verminderd met (lineaire) afschrijvingen, bepaald op basis van de geschatte levensduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een vast percentage van de aanschaffingswaarde of vervaardigingskosten.

De kosten van groot onderhoud van gebouwen en terreinen worden verwerkt via een onderhoudsvoorziening. De toevoegingen aan de voorzieningen worden bepaald op basis van de geschatte bedragen voor groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarop invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde. Deelnemingen waarin deze invloed ontbreekt, worden opgenomen tegen verkrijgingsprijs, rekening houdend met een voorziening voor waardeverminderingen.

De overige vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk zijn aan de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Vorraden

De voorraden grond- en hulpstoffen, alsmede de handelsvoorraden, worden gewaardeerd tegen

verkrijgingsprijs dan wel lagere marktwaarde voor zover nodig onder aftrek van een voorziening voor eventuele incourantheid. De verkrijgingsprijs van grond- en hulpstoffen is gebaseerd op de gemiddelde gewogen inkoopprijs.

De levende have is gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, vermeerderd met directe kosten of tegen lagere marktwaarde. Opbrengsten en kosten uit levende have worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening op moment van verkoop van de levende have.

De voorraden gereed product worden gewaardeerd tegen kostprijs, vermeerderd met een opslag voor productie- en vrachtkosten, dan wel lagere marktwaarde voor zover nodig onder aftrek van een voorziening voor eventuele incourantheid.

De winkelvoorraden zijn gewaardeerd tegen directe opbrengstwaarde.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van voorzieningen voor eventuele oninbaarheid. Voorzieningen worden op individuele wijze bepaald.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de coöperatie.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorziening voor latente belastingen

Deze belastingvoorziening heeft betrekking op de tijdelijke verschillen tussen de waardering in de jaarrekening en de fiscale waardering van activa en passiva. De voorziening is berekend naar het geldende belastingtarief van 25 procent.

Schulden

Schulden worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, tenzij anders is bepaald.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en verrichte diensten enerzijds, en anderzijds de kosten en andere lasten van het jaar, gewaardeerd tegen historische kostprijzen.

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de netto-omzet en de kosten en andere lasten van het verslagjaar met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderinggrondslagen. Winsten zijn verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen welke hun oorsprong vinden in het boekjaar zijn in aanmerking genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Netto-omzet

De netto-omzet wordt gevormd uit de opbrengst van levering van goederen en diensten, onder aftrek van de over de omzet geheven belastingen en verleende kortingen. Opbrengsten voortvloeiend uit de verkoop van goederen worden verantwoord op het moment dat alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's zijn overgegaan op de koper. De kostprijs van deze goederen wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Kostprijs van de omzet

De kostprijs van de omzet omvat de kostprijs van de verkochte en geleverde goederen, bestaande uit het directe grond- en hulpstoffenverbruik.

Bruto-omzetresultaat

Het bruto-omzetresultaat bestaat uit de netto-omzet, de wijzigingen in de voorraad gereed product en grond- en hulpstoffen, de overige bedrijfsopbrengsten, de kosten van grond- en hulpstoffen.

Personeelskosten

Periodiek betaalbare beloningen zoals lonen, salarissen, premies sociale verzekeringen en doorbetalingen bij vakantie en ziekten, zijn als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Voor zover deze lasten nog niet zijn voldaan, zijn deze als verplichting in de balans opgenomen.

Voor de medewerkers zijn pensioenregelingen getroffen in overeenstemming met gemaakte afspraken en wettelijke regelingen. De pensioenverplichtingen kwalificeren als middel-loonregelingen en zijn ondergebracht bij een levensverzekeringsmaatschappij. Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. heeft dispensatie van het verplichte bedrijfstakpensioenfonds (Molenaarspensioenfonds) omdat de bij de levensverzekeringsmaatschappij ondergebrachte regeling ten minste gelijkwaardig is aan het verplichte bedrijfstakpensioenfonds.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de (im)materiële vaste activa zijn berekend door middel van vaste percentages van de aanschaffingswaarde, op basis van de verwachte economische levensduur. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van (im)materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Financiële baten en lasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en -lasten van uitgegeven en ontvangen leningen.

Aandeel in het resultaat van deelnemingen

Als resultaat van deelnemingen waarin invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het zakelijke en financiële beleid, wordt opgenomen het aan de vennootschap toekomende aandeel in het resultaat van deze deelnemingen. Dit resultaat wordt bepaald op basis van de bij Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. geldende grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

Belastingen

De belastingen worden berekend op basis van het verantwoorde resultaat, met inachtneming van de verschillen in grondslagen welke worden gehanteerd bij de winstberekening volgens de jaarrekening enerzijds en de fiscale winstberekening anderzijds. De berekening vindt plaats tegen het actuele belastingtarief.

Grondslagen voor de opstelling van het geconsolideerd kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en, voor zover aanwezig, de kortlopende schulden aan kredietinstellingen.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde vermogensuitkeringen zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Toelichting op de geconsolideerde balans

Immateriële vaste activa

De mutaties in de boekwaarden van de immateriële vaste activa zijn als volgt te specificeren:

	Goodwill
Boekwaarde per 29 december 2014	775
Afschrijvingen	-194
Boekwaarde per 3 januari 2016	<u>581</u>
Aanschaffingswaarde	969
Cumulatieve afschrijvingen	-388
Boekwaarde	<u>581</u>
Afschrijvingspercentages	<u>20%</u>

Betreffende goodwill is ontstaan bij de verkrijging van een 100%-belang in het aandelenkapitaal van Sikma Stroobos Beheer B.V. te Stroobos.

Materiële vaste activa

De mutaties in de boekwaarden van de materiële vaste activa zijn als volgt te specificeren:

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Niet aan de bedrijfs- uitoefening dienstbaar	Totaal
Boekwaarde per 29 december 2014					
Aanschaffingswaarde	14.226	32.702	8.562	740	56.230
Cumulatieve afschrijvingen	-8.562	-23.379	-4.080	-180	-36.201
Boekwaarden	<u>5.664</u>	<u>9.323</u>	<u>4.482</u>	<u>560</u>	<u>20.029</u>
Mutaties					
Investerings	48	4.564	997	0	5.609
Aanschaffingswaarde desinvesteringen	0	-370	-888	0	-1.258
Afschrijvingen materiële vaste activa	-284	-2.437	-1.078	-11	-3.810
Afschrijvingen desinvesteringen	0	316	671	0	987
Saldo	<u>-236</u>	<u>2.073</u>	<u>-298</u>	<u>-11</u>	<u>1.528</u>
Boekwaarde per 3 januari 2016					
Aanschaffingswaarde	14.274	36.896	8.671	740	60.581
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-8.846	-25.500	-4.487	-191	-39.024
Boekwaarden	<u>5.428</u>	<u>11.396</u>	<u>4.184</u>	<u>549</u>	<u>21.557</u>
Afschrijvingspercentages	<u>0%-20%</u>	<u>10%-25%</u>	<u>15%-33%</u>	<u>4%</u>	

Financiële vaste activa

Deelnemingen

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Schothorst Feed Research B.V.	47	47
Maveecom B.V.	<u>0</u>	<u>7</u>
	<u>47</u>	<u>54</u>

Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. heeft een belang van 3,70% in Schothorst Feed Research B.V. te Lelystad.

Sikma Veevoerders B.V. heeft haar belang van 6,25% in Maveecom B.V. te Deventer verkocht in 2015.

Overige vorderingen

Latente belastingvordering	313	165
Leningen u/g	<u>30</u>	<u>0</u>
	<u>343</u>	<u>165</u>

Vorraden

De voorraden zijn als volgt te specificeren:

Grond- en hulpstoffen	5.284	5.495
Gereed product en handelsgoederen	1.491	1.766
Levende have	<u>1.219</u>	<u>631</u>
	<u>7.994</u>	<u>7.892</u>

Groepsvermogen

Statutaire reserve

Stand bij aanvang boekjaar	33.815	33.127
Bestemming resultaat 2014/2013	100	-11
Voorstel bestemming resultaat 2015/2014	<u>664</u>	<u>699</u>
Stand bij einde boekjaar	<u>34.579</u>	<u>33.815</u>

Bestemmingsreserve prijs- en marktrisico's

Voor prijsrisico's op goederen en marktrisico's is een bestemmingsreserve gevormd.

Het verloop hiervan is als volgt:

Stand bij aanvang boekjaar	5.500	5.500
Mutaties verslagjaar	<u>-</u>	<u>-</u>
Stand bij einde boekjaar	<u>5.500</u>	<u>5.500</u>

Bestemmingsreserve nieuwbouw

De reserve is gevormd voor nieuwbouw.

Het verloop hiervan is als volgt:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Stand bij aanvang boekjaar	6.500	6.500
Mutaties verslagjaar	<u>-</u>	<u>-</u>
Stand bij einde boekjaar	<u><u>6.500</u></u>	<u><u>6.500</u></u>

Voorzieningen

Onder de overige voorzieningen zijn opgenomen:

Onderhoud gebouwen	777	762
Bodemsanering	581	581
Jubileumuitkeringen	171	152
Verlieslatende contracten	220	165
Overige voorzieningen	<u>576</u>	<u>659</u>
	<u><u>2.325</u></u>	<u><u>2.319</u></u>

De voorzieningen zijn overwegend langlopend van aard.

Kortlopende schulden

Rekening-courant leden

Stand bij aanvang boekjaar	133	170
Bij: rente	<u>1</u>	<u>2</u>
	134	172
Af: uitbetaald en afgeboekt	<u>-24</u>	<u>-39</u>
Stand bij einde boekjaar	<u><u>110</u></u>	<u><u>133</u></u>

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. heeft inkoopverplichtingen van grondstoffen en verkoopverplichtingen van diervoeders.

Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. vormt samen met Welkoop Midden-Brabant B.V. een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Op grond daarvan is ieder in de fiscale eenheid opgenomen entiteit hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden inzake de omzetbelasting van de fiscale eenheid.

Per ultimo 2015 is voor een bedrag van € 2.546.000 aan investeringsverplichtingen aangegaan.

Er is een bankgarantie afgegeven ten behoeve van de Douane van € 15.000.

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

Netto-omzet

Van de omzet is in 2015 een bedrag van € 4.463.000 buiten Nederland, binnen de EU, gerealiseerd.

Afschrijvingen op immateriële vaste activa

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Goodwill	194	194

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen	284	290
Machines en installaties	2.437	1.975
Andere vaste bedrijfsmiddelen	1.078	1.004
Niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar	11	12
	<u>3.810</u>	<u>3.281</u>
Bij/af: Boekverlies respectievelijk boekwinst	30	-117
	<u>3.840</u>	<u>3.164</u>

Accountantskosten

De in rekening gebrachte accountantshonoraria zijn als volgt te specificeren:

Controle jaarrekening	57	50
Fiscale en andere niet- controlediensten	43	65
	<u>100</u>	<u>115</u>

Belastingen

Vennootschapsbelasting	-616	-408
Mutatie voorziening belastingen	149	54
	<u>-467</u>	<u>-354</u>

Aandeel in het resultaat van deelnemingen

Boekresultaat	<u>-17</u>	<u>113</u>
---------------	------------	------------

Gemiddeld aantal werknemers

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Directie, verkoop en administratie	63	60
Productie en expeditie	88	86
Winkel	<u>13</u>	<u>14</u>
	<u>164</u>	<u>160</u>

Bezoldiging

De beloning van de commissarissen bedraagt in 2015 € 61.000 (2014: € 95.000).

Transacties met verbonden partijen en leden

De totale verkoop aan leden bedroeg het afgelopen boekjaar circa 87,50% van de omzet.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van commissarissen van Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A.

Bijgesloten samengevatte jaarrekening, bestaande uit de samengevatte balans per 3 januari 2016, de samengevatte winst- en verliesrekening en het samengevatte kasstroomoverzicht over 2015, met bijbehorende toelichtingen, is ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening van Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. per 3 januari 2016. Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij die jaarrekening in onze controleverklaring van 1 maart 2016.

De samengevatte jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van Boek 2 BW Titel 9 en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Het kennisnemen van de samengevatte jaarrekening kan derhalve niet in de plaats treden van het kennisnemen van de gecontroleerde jaarrekening van Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van een samenvatting van de gecontroleerde jaarrekening in overeenstemming met de grondslagen zoals beschreven in de toelichting op pagina 34 tot en met 37 van het jaarverslag.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de samengevatte jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands Recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810: "Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten".

Oordeel

Naar ons oordeel is de samengevatte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening van Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. per 3 januari 2016 en in overeenstemming met de grondslagen zoals beschreven in de toelichting op pagina 34 tot en met 37 van het jaarverslag.

Ridderkerk, 2 maart 2016

Lansigt accountants en belastingadviseurs B.V.

w.g. M.P. Noteboom RA MBV

Winstbestemming en aansprakelijkheid

Statutaire regeling winstbestemming

Volgens artikel 26 van de statuten wordt op voorstel van het bestuur en de raad van commissarissen een door de algemene vergadering te bepalen bedrag of percentage gereserveerd.

Voorstel winstbestemming 2015

Aan de Algemene Ledenvergadering zal worden voorgesteld om het resultaat ad € 664.000 volledig toe te voegen aan de statutaire reserves. Vooruitlopend op de vaststelling door de Algemene Ledenvergadering is dit voorstel reeds in het jaarverslag verwerkt.

Statutaire aansprakelijkheid

Elke aansprakelijkheid van de leden voor een tekort van de coöperatie bij ontbinding wordt uitgesloten. Hetzelfde geldt voor tussentijdse tekorten (artikel 12 van de statuten).

Preadvies van de Raad van Commissarissen

Aan de ledenvergadering

Op grond van artikel 25 van de statuten hebben wij de jaarrekening en het jaarverslag over het jaar 2015 laten controleren door Lansigt accountants en belastingadviseurs B.V. te Ridderkerk. De controleverklaring vindt u in dit verslag opgenomen. Ons toezicht op de naleving van de statuten en onze controle op de handelingen van het bestuur geven ons geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. Wij adviseren u daarom de jaarrekening over het boekjaar 2015 onveranderd vast te stellen, de door het bestuur en de raad van commissarissen gedane voorstellen aan te nemen en decharge te verlenen voor het door het bestuur gevoerde beleid en het door de raad van commissarissen gehouden toezicht.

Nijkerk, maart 2016

De Raad van Commissarissen,

O.A. van Dobbenburgh, voorzitter

N.A.H.H. Katier, secretaris

Personalia

Raad van Commissarissen

drs. Rens (O.A.) van Dobbenburgh (1959)

Functie : Voorzitter Raad van Commissarissen
Benoeming : 26 mei 2011, voorzitter vanaf 4 mei 2015
Nationaliteit : Nederlands
Woonplaats : Middelbeers
Beroep : Chief Veterinary Officer Henry Schein Europe
Overige functies : Bestuurder Federation of Veterinarians of Europe (FVE). Adviseur bestuur geitenhouders-coöperatie Amalthea U.A. Bestuurder stichting 'Vrienden van het Nationaal Veeteeltmuseum' te Beers
Huidige zittingstermijn : 2015-2019
Her kiesbaar : 1x her kiesbaar

Niels (N.A.H.H.) Katier (1976)

Functie : Secretaris Raad van Commissarissen
Benoeming : 19 mei 2008, secretaris vanaf 4 mei 2015
Nationaliteit : Nederlands
Woonplaats : Ambt Delden
Beroep : Pluimveehouder
Overige functies : Bestuurslid De Onderlinge Waarborgmaatschappij Avipol B.A. Bestuurslid LTO Noord, afdeling Zuid-Twente
Huidige zittingstermijn : 2012-2016
Her kiesbaar : 1x her kiesbaar

Harrie (G.H.) Veltkamp (1959)

Functie : Algemeen plaatsvervanger Raad van Commissarissen
Benoeming : 25 maart 2002, algemeen plaatsvervanger vanaf 4 mei 2015
Nationaliteit : Nederlands
Woonplaats : Markelo
Beroep : Melkvee-, kalverhouder
Overige functies : Lid ledenraad Zuivelcoöperatie FrieslandCampina U.A.
Huidige zittingstermijn : 2014-2018
Her kiesbaar : niet her kiesbaar

Cees (C.F.P.M.) van den Broek (1964)

Functie : Lid Raad van Commissarissen
Benoeming : 26 mei 2011
Nationaliteit : Nederlands
Woonplaats : Oud Gastel
Beroep : Varkenshouder
Overige functies : Lid RvC Rabobank West-Brabant Noord
Lid ledenraad Topigs Norsvin
Huidige zittingstermijn : 2013-2017
Her kiesbaar : 1x her kiesbaar

Peter (P.A.M.) van Iersel (1954)

Functie : Lid Raad van Commissarissen
Benoeming : 23 maart 2005
Nationaliteit : Nederlands
Woonplaats : Udenhout
Beroep : Varkenshouder
Overige functies : Bestuurslid Stichting Duurzame Mineralen Verwerking
Ledenraads lid AB Brabant
Lid algemeen bestuur Waterschap De Dommel
Huidige zittingstermijn : 2013-2017
Her kiesbaar : niet her kiesbaar

ing. Erik (E.W.G.) van Valkengoed (1974)

Functie : Lid Raad van Commissarissen
Benoeming : 23 maart 2010
Nationaliteit : Nederlands
Woonplaats : Leusden
Beroep : Melkveehouder
Overige functies : Geen
Huidige zittingstermijn : 2014-2018
Her kiesbaar : 1x her kiesbaar

Jan (J.C.P.) Vermeer (1969)

Functie : Lid Raad van Commissarissen
Benoeming : 21 mei 2008
Nationaliteit : Nederlands
Woonplaats : Moergestel
Beroep : Varkenshouder
Overige functies : Bestuurslid ZLTO afdeling Hart van Brabant
Huidige zittingstermijn : 2012-2016
Her kiesbaar : 1x her kiesbaar

Alex (A.) Visch (1978)

Functie : Lid Raad van Commissarissen
Benoeming : 25 maart 2015
Nationaliteit : Nederlands
Woonplaats : 't Harde
Beroep : Pluimveehouder
Overige functies : Geen
Huidige zittingstermijn : 2015-2019
Her kiesbaar : 2x her kiesbaar

Auditcommissie

E.W.G. van Valkengoed (voorzitter)
P.A.M. van Iersel
G.H. Veltkamp
A. Visch

Remuneratiecommissie

G.H. Veltkamp (voorzitter)
N.A.H.H. Katier
O.A. van Dobbenburgh

Selectie- en benoemingscommissie

O.A. van Dobbenburgh (voorzitter)
C.F.P.M. van den Broek
J.C.P. Vermeer

Directie en Management Team

ir. drs. Marcel (C.) Roordink (1975)

Functie : Algemeen directeur / bestuurder
Benoeming : 2 augustus 1999, directeur vanaf 28 februari 2005
Nationaliteit : Nederlands
Woonplaats : Putten
Nevenfuncties : Lid Raad van Toezicht Stichting SecureFeed
Bestuurslid Stichting Bevordering Studie Diervoeding
Bestuurslid Landelijke Vereniging van Directeuren van aan- en verkoop-coöperaties en hun deelnemingen
Lid Toezichthouden Bestuur VPCO te Putten

drs. Charles (C.J.P) Caers RA (1977)

Functie : Manager Administratie & Financiën
Benoeming : 29 juli 2008
Nationaliteit : Nederlands
Woonplaats : Veldhoven
Nevenfuncties : Geen

Mw. Alie (A.) Wernsen-Van Broekhuizen (1967)

Functie : Manager Personeel & Organisatie
Benoeming : 17 juni 1987, Manager Personeel & Organisatie vanaf 31 december 2012
Nationaliteit : Nederlands
Woonplaats : Putten
Nevenfuncties : Geen

ing. Cor (C.M.) van Dijk (1962)

Functie : Commercieel directeur
Benoeming : 2 januari 1989, commercieel/adjunct directeur vanaf 31 december 2012
Nationaliteit : Nederlands
Woonplaats : Terschuur
Nevenfuncties : Geen

Organigram

Adressen

Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A.

ABZ Diervoeding
Postbus 5, 3860 AA Nijkerk
E-mail : info@abzdiervoeding.nl
Website : www.abzdiervoeding.nl

Kantoor Nijkerk
Westkadijk 4, 3861 MB Nijkerk
Telefoon : 033 422 1510
Fax : 033 246 0772

Kantoor Eindhoven
Hastelweg 159, 5652 CJ Eindhoven
Telefoon : 040 238 0777
Fax : 040 238 0780

Kantoor Stroobos
Groningerstreek 20, 9871 PG Stroobos
Telefoon : 0512 35 1281
Fax : 0512 35 2276

Productielocatie Nijkerk
Ampèrestraat 1B, 3861 NC Nijkerk

Productielocatie Eindhoven
Hastelweg 159, 5652 CJ Eindhoven

Productielocatie Stroobos
Groningerstreek 20, 9871 PG Stroobos

Productielocatie Markelo
Goorseweg 3, 7475 BB Markelo

Productielocatie Leusden
Hamersveldseweg 138, 3833 GV Leusden

Colofon

Uitgave : Coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A.
Druk : VdR Druk & Print, Nijkerk

ABZDiervoeding

Het beste dichtbij